

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

Ára: 100 Ft

XI. évfolyam 1. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2004. január

BOLDOG ÚJ ÉVET!

A szeretet ünnepének meghitt perceiben meleg szívvel köszöntöm Gyomaendrőd minden polgárát!

Gyermekeket és felnőtteket!

Kívánom, hogy a szeretet, a béke és a nyugalom töltsen be szívüket és otthonaikat! A házak ablakán kiszűrődő gyertyafény, a harangok zúgása nemzedékről nemzedékre jelzi a várakozásteli hangulatot, a kereszténység nagy ünnepét.

Egy pillanatra megállunk a világ rohanó zajában, féltve vigyázzuk szeretteinket és visszaemlékezünk hajdani karácsonyaink izére, melyet gyermekeinknek adunk tovább. **Ne feledjük, a szeretet olyan erő, amely szeretetet terem.**

Reményekkel és várakozással tekintünk a jövő felé. Kívánom, hogy az új évben is maradjon annyi melegség a szívekben, amely kitart a következő karácsonyig.

Kívánom, hogy legyen elég erő és kitartás álmaik megvalósításához, hozzon az új esztendő bőséget, gyűlölködés helyett emberi szót és soha el nem fogyó szeretetteljes békességet!

„A XXI. század elején a magyar polgároknak és a magyar nemzetnek a többi európai nemzet polgáraihoz és nemzeteihez hasonlóan már nem a hagyományos ideológiák, már nem a hagyományos politikai erők, hanem a hamis ígéretek és a valóban boldog és értelmes élet között kell választaniuk. Egyre erőszakosabban hirdetik a világban, hogy csak azzal törődj, amit gyorsan megkaphatsz, amiért nem kell gondolkodni, mélyen érezni, magadból feláldozni, elköteleződni, hűségesnek maradni, amiért nem kell másokat szeretni, és másokban bízni. Azt hirdetik, nem számít a múlt, nem számít kinek az áldozatából lett, ami lett. Azt hirdetik, nem kell az igazság, elég a többség, nem kell a valódi szabadság, elég, ha az üresség annak látszik. Mi azt mondjuk, az ilyen élet aligha lehet értelmes és boldog.

Mi arra kötünk szövetséget, hogy hamis ígéretek délibábjá helyett a szabadságra és felelősségre épüljön a magyar polgárok jövője, szabadságra és felelősségre épüljön a nemzet.

Mi arra kötünk szövetséget, hogy megtartsuk, ami igazán fontos a nemzet számára: az emberi méltóságot,

történelmünket, kultúránkat és nyelvünket, családjaink jövőjét, fiataljaink tehetségét, az idősor tisztességét, a határon túlra vetett magyarokat, anyaföldünket, a magyar termőföldet és hazánk maradék közvagyonát.

Mi arra kötünk szövetséget, hogy a családok támogatásával, a nők megbecsülésével, az egyházak segítségével megerősítsük a nemzet gyöngülő és ritkuló szövetét.

Mi arra kötünk szövetséget, hogy a magyarok érdekét szolgáló gazdasági rendszer épüljön fel Magyarországon, amely javítja az emberek rendszerváltoztatás óta megrendült anyagi biztonságát.

Mi arra kötünk szövetséget, hogy a falusi élet és a családi gazdaságok saját rangot és távlatot kapjanak, a vidéki Magyarország erősödjék.

Mi arra kötünk szövetséget, hogy az Európai Unió polgáraivá váló magyarok mindannyian a csatlakozás nyertesei legyenek, és maradjon Európa a szabad nemzetek szövetsége.

Mi arra kötünk szövetséget, hogy olyan helyet foglaljunk el a most formálódó új világrendben, mely biztosítja a Kárpát-medencei magyarok számára a biztonságot és a szabadságot.

Bízunk abban, hogy szövetségünkkel hozzájárulunk az erős és egységes magyar nemzet ügyéhez.

Rendületlenül hiszünk a szeretet és az összefogás erejében.”

A Magyar Polgári Szövetség 2003. májusi Gesztenyészerti Alapító leveléből fentiek szerint válogatott gondolatok jegyében kívánok minden olvasónak

Békés, boldog és szeretetteljes gazdag új esztendőt! Adjon az Ur mindnyájunknak erőt, egészséget, kellő alázatot.

Domokos László

Gyomaendrőd és Békés megye V. sz. Választókerületének országgyűlési képviselője

Önnel joga van tudni...

Hogy miről döntött Gyomaendrőd Város Önkormányzata Képviselő-testülete december 18-i ülésén

Az év utolsó testületi ülése már hagyomány, hogy kihelyezett ülés, amit a Selyem úti óvoda. Vezetőjének szíves meghívására az óvoda helységében tartott meg a testület. A meghívásra elsősorban azért kerülhetett sor, hogy az ott tanuló kis óvodások a saját környezetükben mutathassák be karácsonyváro ünnepségüket. A kép, ami fogadta az oda érkező képviselőket, felejthetetlen gondolkodást ígért ezzel minden város atya. Igényes, izléses karácsonyi díszítés, hangulat, illat áradt ott mindenből. A műsor színvonaláról is csak felső fokon lehet beszélni. Szépen öltözött angyalkák, pásztorok, és a születés történetének minden szereplője hitelesen, átérzve, szintén felnőttségként adták elő a karácsony misztériumát idéző jeleneteket.

Bármennyire is nehezünkre esett, a bemutató után el kellett kezdeni a munkát. Azt azért érezni lehetett az ülés hangulatából, hogy nem maradt el az előadás hatása...

Ivóvíz ellátási és szennyvíz elvezetés szolgáltatás díja 2004-ben:

Lakossági alapdíj: 520 Ft, ivóvíz díj: 75 Ft/köbméter, csatornaszolg. díj: 125.7 Ft/köbméter, az árak az ÁFA-t nem tartalmazzák!

A folyékony hulladék –kezelőműben kiszállított szippantott szennyvíz fogadási díja a mindenkor érvényes csatornadíj másfélszerese.

Jó tudni még, hogy ha a felhasználható vízmennyiség valamilyen okból lecsökken, akkor a Vízművek javaslatára a vízkorlátozást a polgármester rendelheti el, a korlátozásnak 3 fokozata van, (az első fokozatba a kertöntözés, gépkocsi mosás, park öntözés, a másodikba a napi 10 köbméter feletti fogyasztás, a harmadik fokozatba a szakaszos vízszolgáltatás tartozik).

A fák védelméről, valamint a helyi természeti területek és értékek védetté nyilvánításáról is rendeletet alkotott a testület. A rendelet a város bel-és külterületén lévő közterületi fákra, az üzemi fásítás fáira, valamint a védetté nyilvánított természeti értékekre vonatkozik. A közterületeken lévő fák kivágására a jegyző adhat engedélyt. Nem kell fizetni a faértéket abban az esetben, ha valaki az általa telepített gyümölcsfa kivágását követően a fakivágási engedélyben megjelölt fafajtaival a pótlás elvégzi. Aki a rendeletet megszegi, vagy kijátssza, pénzbírsággal sújtják, és a faértékszámítás szerinti összeget is meg kell fizetnie!

Az Erzsébet liget fái 1993 óta helyi védettség alá tartoznak. A parkot ért hatások miatt a növényállomány egy része elpusztult, vagy pusztulófélben van, ezért fokozott mértékű tisztítás, fakivágás szükséges. A jelenlegi felmérés alapján 36 db fa került feljegyzésre, amelyek kivágására a jövő évben kerül sor. A faállomány megőrzése érdekében az értékes, kitermelt fák pótlását a parkfelújítás terveinek megfelelően szakember irányításával végzik.

A város bel-és külterületi holtágainak védelméről szóló 22/1992. (VII.1.) KT rendelet az alábbiak szerint került módosításra, illetve kiegészítésre, hatályba lép: 2004. január 1-én.

1.§ a R.4§(1), A parti sáv szélessége a holtágak partvonalától 3 méterig terjed.

(2) A parti sávba épületet, építményt csak kivételesen (...) külön jogszabály szerint meghatározott körben, az arra hatáskörrel rendelkező hatóság, valamint az illetékes vízügyi- és természetvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulásával – lehet elhelyezni.

A parlagfű terjedésének visszaszorításáról szóló 23/1998. (X.6.) KT rendelet módosítása:

1.§ A R3.§(5) : a parlagfű vegyszeres gyomirtása tekintetében a megyei Növény- és Talajvédelmi Szolgálat szakvéleménye az irányadó.

2.§ A R.6.§(2): Aki a parlagfű irtást belterületen – felszólítás ellenére sem végzi el, azt a jegyző határozattal kötelezheti a védekezésre,

(3) Amennyiben a szabálysértést elkövető a kötelezéstől számított 8 napon belül nem tesz eleget kötelezettségének, úgy a terület tulajdonosa (kezelője, bérlője, hasznélvezője, stb.) költségére a jegyző közérdekű védekezést rendel el. A módosítás hatályba lép: 2004. jan. 1-én.

A Liget Fürdő KFT átmeneti finanszírozási gondjainak enyhítésére pénzeszköz átadási kérelemmel fordult a testület felé, 6.285 e. Ft-ot hagyott jóvá a testület.

A város közalkalmazottjainak és köztisztviselőinek 13. havi illetményének kifizetését engedélyezte a testület.

A Gyomaszolg Ipari Park Kft által végzett szolgáltatásainak árváltozására a KFT Felügyelőbizottsága 6%-os emelést javasolt, a testület jóváhagyta. Ez a díjtétel emelés a temető és ezzel kapcsolatos szolgáltatási díjakra is vonatkozik!

Liget Fürdő keleti főbejáratának látványterveit, és a bejárat területének átrendezésére vonatkozó koncepciót elfogadta a testület. A szóbeli előterjesztésben elhangzott, hogy az önkormányzat e vonatkozásban úgymond koncepcióváltásra kényszerült, mert Varga Zoltán az eredeti bejárat építési engedélye ellen fellebezéssel élt, amely eljárásnak befejezése hosszú időt vehet igénybe. Ezért a testület hozzájárult a koncepcióváltáshoz, és engedélyezte egy bérlő - Kiss Sándor - kérelmét, hogy a főbejárat épülete mellett vendéglátó egységet és üzlethelyiséget létesítsen, amelynek építési terveit stílusban illeszteni kell a fürdő stílusához.

Kis Bálint Általános Iskola és Óvoda igazgatói állására a város önkormányzata pályázatot ír ki (a jelenlegi igazgató megbízása 2004. aug. 31-én lejár)

A pályázati feltételek a törvényszerintiek, a pályázati kiírás az Oktatási Minisztérium hivatalos lapjában jelenik meg.

Sikertelen volt a kocisorhegyi településrész utcanev változtatási javaslat, mert az ott lakóknak csak 47%-a küldte vissza határidőre a véleményét. Sajnos csak 2-3 szavazat hiányzott az 50%-hoz. Ugyanis 78 szavazólappól 2 felbontatlanul, 36 érvényesen került vissza... (Kár, hogy így történt)

Pájer Sándor vállalkozó, aki a Tempom-zugi strandot üzemelteti, kérelemmel fordult a testülethez, amely szerint a meglévő épületsort bővíteni kívánja. A bővítés a meglévő épület D-Ny-i végéhez, 134,41 négyzetméter alapterületű közösségi helység és raktárra vonatkozik. A kérelmét a testület támogatta, valamint azt is, hogy a meglévő faházakban fürdőszobákat, továbbá 4 db szabadtéri grillházat építsen.

A Bethlen Gábor Szakképző Iskola területén lévő 2 db szolgálati lakás az FVM részére eladásra kerül, ajánlati ár: 9,5 millió forint.

Blaha u 37 sz. alatti kamion által májusban megrongált lakóépület előtti közterület járda rendeltetésű használatát ideiglenes járdaépítéssel köteles a tulajdonos megoldani, soron kívül. Amennyiben a kötelezett nem tesz eleget a felhívásnak, akkor a járda átépítését az ő költségére az önkormányzat elvégzetteti

Kilépett a Körös-Szögi Kistérségi Társulásból Gyomaendrőd városa, részben takarékosági okokra hivatkozva...

*Császárné Gyuricza Éva
képviselő*

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Hírek innen-onnan és házunk tájáról

A Kondoros és Környéke Polgári Együttműködés Egyesületének meghívására december 3-án előadást tartott **Dr. Matolcsy György a polgári kormány gazdasági minisztere**. Nagy sikerű, hasznos és értékes előadásának címe volt: **Magyarként Európában**. Az előadásra a Kondorosi Betyár Csárdában került sor.

December 4-én a Városi Képtárban nagyszerű képkiallítás volt, melyet Bula Teréz rendezett.

December 21-én a gyomai Római Katolikus Templomban a Gyomaendrődi Zenebarátok Kórusa nagyszerű, aranyvasárnapi koncertet adott. Közreműködött még: Janó Gizella fuvolán, Fazekas Erika hegedűn, Gecseiné Sárhegyi Nóra és Berg Andrea zongorán, Oláh Gizella szavalattal, szólót énekelt Erdeiné Mucci Márta, és férje.

A koncert végén az énekekkel együtt énekelt a közönség a Csendes éj, szentséges éj! dalt.

A Blaha úti Gondozási Központban december 27-én tartott ünnepi szent misét Iványi tiszteendő úr. Az ott élőkől -mintegy 20-an - imádkoztak és énekelték együtt a Dicsőség mennyben az Istennek, Békesség földön a jóakarató embernek... a kántor úr hordozható hangszerén kísérte énekünk, és énekelt velünk. Öröm volt együtt lenni azzal a sok idős emberrel, akiknek arcán látni lehetett a régi, fiatal idejükre emlékező karácsonyok szép emlékét, amikor még ők is családban tölthették a szeretet ünnepét. A jelenlévők meghatottsággal és őszinte szívvel kívántak egymásnak békés, boldog időket. Könnyes szemmel imádkoztunk azokért, akik ebben az otthonban fejezték be földi pályájukat.

December 5-én a Gondozási Központ Endrődi részén a Mikulás ünnepségen részt vett és ajándékot osztott a Kincs az Életed Közhasznú Alapítvány, a fogyatékos gyermekek és klub tagok részére.

A városban az Ipari Szakképző Iskola épületében a karácsonyi ünnep előtti december 21-én mintegy 250 adag ebéd került kiosztásra, amit a kormány finanszírozott.

December 5-én Budapesten tartotta Országos Választmány ülését a Kereszténydemokrata Néppárt. A Választmány tagjai elnökké választották Semjén Zsoltot, főtítkárrá Szokolai Györgyöt és a választmány elnökévé Latorcai Jánost.

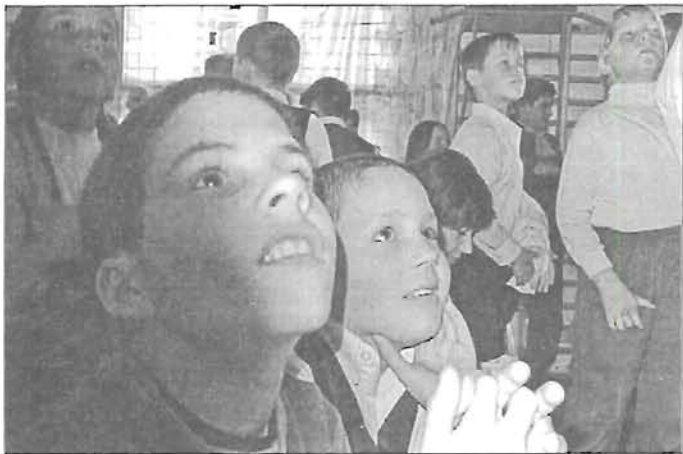
Bella Rózsa grafikáiból kiállítás nyílt Párkányban (Szlovákia), december 9-én. A kiállítás 2004. január 18-ig tekinthető meg, a Párkányi Városi Művelődési Központban.

Az Apolló Mozi Pódium Kávézójában december 16-án bemutatták: Jadviga Párnája című filmet, melynek vetítése után író-olvasó találkozóra is sor került. A regény írója Závada Pál a könyvét a helyszínen dedikálta.

Városunk országgyűlés képviselője Domokos László december 17-én lakossági fórumot tartott az Öregszoői Gondozási Központban. A fórumon elhangzott egyik legjelentősebb és orvoslásra váró panasz az ott lakók postai szolgáltatására és a kerékpárút kivilágítására vonatkozott.

December 17-én a Cigány Kisebbségi Önkormányzat és a Német Kisebbségi Önkormányzat közösen rendezte meg a **Kisebbségek Napját**, az Endrődi Művelődési Házban.

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola diákjai december 19-én tartották Karácsonyváró Ünnepségüket. Már hagyomány, hogy az ünnepség a negyedik adventi gyertya meggyújtásával veszi kezdetét, és ezt követően az iskola tornatermében lévő színpadon a tanulók - kicsik és nagyok egyaránt - igazi átéléssel mutatták be az igényesen összeállított színes műsort. A karácsonyváros igazi hangulatát sikerült megidézniük a felső tagozatos diákoknak, a Kék madár történetének előadásával. Az ünnepség az iskola igazgatójának néhány mondatos karácsonyi jókívánságával, a gyönyörűen feldíszített karácsonyfa gyertyáinak meggyújtásával és közös énekléssel ért véget.

Szarvason A Békés Megyei Területfejlesztési Tanács és a Körös-szögi Területfejlesztési Társulás szakmai előadást szervezett az **EU-s pályázati lehetőségek 2004-ben** címmel. A programot december 17-én tartották.

December 18-án az endrődi Szent Imre templomban több, mint 160 család számára került karácsonyi szeretetsomag szétosztásra. Az ünnepséget a Templomos Lovagrend az MKDSZ helyi szervezete, és az Élet másokért Egyesület szervezte, a lebonyolításban részt vett a helyi Karitatív munkacsoport is. A rászorult gyermekek rengeteg játékot, könyvet, ajándékot vihettek haza.

Az Önkéntes Tűzoltó Egyesület tagjai és hozzátartozói december 28-án tartották évzáró, már hagyományos ünnepi gyűlésüket, amelynek hivatalos része csak pár percig tartott. Az elnök, Farkasinszki Sándor röviden összefoglalta az elmúlt év eseményeit. Eljött és személyesen mondott köszönetet az egyesület tagjainak a Nagylaposi Rózsakertészet egyik vezetője, történt ugyanis, hogy az egyik kódós téli éjszaka egy kamionnyi árjuk felborult, és az önkéntes tűzoltók gyors és szakszerű segítségének köszönhetően nem keletkezett a cégnek jelentős kára. Köszönetét nemcsak szóban fejezte ki.

Megtisztelte jelenlétével az ünnepi vacsorát Iványi plébános úr is, aki néhány perces üdvözlő beszédében a civilek nevében mondott köszönet mellett a karácsony misztériumáról is beszélt. Jó hangulatban fogyasztottuk el az ünnepi vacsorát, néhány tűzoltó kitüntetésben is részesült, mindnyájunk öröme, amit nagy tappsal üdvözlöttünk.

December 19-én a Gondozási Központ Klub tagjai számára karácsonyi ünnepséget szervezett a klub vezetősége. Az ünnepségen a Kincs az Életed Alapítvány szétosztotta a pályázaton nyert pénzből vásárolt szeretetsomagokat. A fogyatékkal élő gyermekek szép műsor keretében, énekekkel, verssel, köszönték meg az ajándékokat és kívántak áldott karácsonyi ünnepet a megjelenteknek. A gyermekeket megajándékozták még a nyújtójaház lakói is.

In memoriam

Szülföld: Bölcse, majd koporsó!
Sarkosillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér ize, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb Jövő!

Timár Máté

PUJ FERENC

1946-
2003

1946. december 4.-én született Mezőberényben. Édesanyja is mezőberényi születésű, Lakatos Vilma, édesapja, id. Puj Ferenc, aki Sarkadon született.

A nagyszülők Nagyváradról települtek át, színházi muzsikusok voltak Nagyváradon. A zene szeretete, mint családi hagyomány így szállt apáról fiúra. A szülők Sarkadról Endrődre költöztek, itt telepedtek le és itt alapítottak családot. Ifj. Puj Ferencnek még három leánytestvére volt, közülük két gyermek örökölte és vitte tovább a zenei tehetséget.

Ifj. Puj Ferenc édesapja vendéglátó zenészként dolgozott, egész Békés-megye területén, elismert primásként, de többnyire Gyomán és Endrődön. Az ifjú Puj Ferenc már 4-5 éves korában ismerkedett a hegedűvel, és édesapja, nagyapja, nagybátyja segítségével szerezte meg a zenei tudását. 12 éves korában már tagja volt a 3 tagú cigányzenekarnak, és az Endrődi Művelődési Házban muzsikáltak. Kisérték Zala Tóth Erzsébet énekesnőt, és Kis Károlyt énekes művészt is. Kis Károly fel is figyelte az ifjú primás zenei tehetségére, és szeretete volna, ha Budapestre kerül a Rajkó Zenekarba. A szülei nem engedték, hogy fiatalon elkerüljön a szülői háztól, ekkoriban még az általános iskolai tanulmányait végezte, de emellett édesapjával és nagybátyjával lakodalmakban muzsikáltak, és vendég énekeseket kísérték muzsikájukkal.

A Cipész Ipari KTSZ-ben mint ipari tanuló dolgozott és tanult 1964-67 között, majd cipészként néhány évet dolgozott is, majd katonának bevonult. A katonaság ideje alatt is hű maradt a zenéhez, sőt ott megtanult gitározni és a bálókba is járt,

zenélni. A leszerelés után önálló zenekart alapított, amit már édesapja nélkül vezetett. Ez a zenekar nemcsak cigányzenét és magyar nótákat játszott, hanem már tánczenét, operettet, és természetesen cigányzenét és magyar nótát is.

1971. szeptember 11-én házasságot kötött Dógi Évával, akinek szülei szintén zenész családból származtak. Házasságukból három gyermek született, két leány és egy fiú, közülük ketten tovább vitték a zenei tudást.

Puj Ferenc több mint 30 évet dolgozott Gyoma és Endrőd szórakoztató és vendéglátó helyeiben. Eközben állandóan fejlesztette tudását. Magán órákra járt, majd a Békéscsabai Zeneművészeti Stúdióban, tanult. A hegedű és a gitár mellett megtanulta a zongora fortélyait is, amit szintén nagy átéléssel művelt. Bármelyik tanult hangszerhez nyúlt, mindegyiken át-sütött kiváló zenei tehetsége, de a hegedű állt legközelebb a szívéhez. Többször mondta:

„Az életem a hegedű”. Édesapja haláláig többször dogoztak egy bandában, sőt még a leány testvérével is, a Körös étteremben. Édesapja halála után ő vezette primásként a bandát. Több fiatal endrődi zenészt tanított, és önzetlenül adta át zenei tudását. Így tanította idősebb leányát is, aki hét évig járt zeneiskolába, és ő is zenei tudással rendelkezik.

Az élet úgy hozta, hogy megszűnt az ÁFÉSZ, a vendéglátóhelységek már nem igényelték a cigány zenét, így vidékre ment zenélni, itt maradt a fia, aki inkább a billentyűs hangszerhez, a zongorához talán jobban kötődött, mint a hegedűhöz. Örömmel fedezte fel, hogy fia a zongorán ugyan olyan átéléssel játszik, mint ő hegedűn. Sokat dolgoztak együtt apa és fia igen neves helyeken, mint a Békéscsabai Fiume Szálló, a Gyulai Erkel Hotel, az Orosházi Fehér hattyú, vagy a Szarvasi Ciprus Fogadó. Ezeken a nívós helyeken értékelték és tisztelték a zenei tudásukat...

Az élettől nagyon sok lehetőséget kapott, sok helyen megfordult, és fordulhatott volna, de a szíve visszahúzta, Gyomára és Endrődre. Sok-sok bánatot és fájdalmat okozott neki, hogy lakóhelye, családjának szülőföldje az utóbbi években nem sok lehetőséget adott zenei tehetségének.

Büszke volt fiára, mint zenészre, jól eső érzés volt számára, amikor együtt muzsikáltak. Hálás volt a Sorsnak, mert megérthette, hogy a fia úgy kísérte őt billentyűs hangszeren, a zongorán, mint annak idején ő zenélt édesapjával minden fajta zenei műfajban. Öröm és büszkeség töltötte el szívét, hogy fia folytatja a családi hagyományt, ha nem is hegedűvel, de az örökölt és az átadott zenei tudás tovább él, és remélte, hogy tovább száll majd apáról fiúra.

Mindig attól félt, amit az utolsó gondolatoként meg is fogalmazott: „ha én meghalok, Gyomaendrődön a cigányzene is meghal velem együtt...”

Pápainé Puj Éva

Historia Domus

AZ ENDRŐDI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZ TÖRTÉNETE (részletek)

1819. Lengyel káplán helyébe Suhánszki János, Visnyei helyébe pedig, aki

Grócz János után békési plébános lett, Tóth László.

Kalmár Mihály, tekintélyes földes gazda és többszörös bíróviseltnak nevezetes végrendelete: „5. amennyi pénzbeli értékem van és találatik akár Contractusokban, akár készpénzben, vagy bankóban, vagy convenciós pénzben, aminek előtte abból a temetésre teendő költségek, úgy főtiszteleendő Kricsfalusy V. Esperest s plébános úrnál lévő passziva(?) adósságom ki fog fizetődni, légyen és maradjon a szegénységben s nyomorúságomban sínylő ember társaimé: melyre „nézve megkérem mind a mostani, mind a jövőendő Tiszt. Plébános urakat, hogy ezen akaratom s rendelésem következtében ne terheltessenek ezen felül előadott pénzbeli értékeket kezdek és gondviselések alá venni, s azt gyarapodás végett interesre kiadván, annak interesét az olyan szegény vagy nyomorult sorban lévő felebarátaim között, akiket Tiszt. plébános úr Bírók uraimékkal egyetértve arra érdemesnek lenni itél, minden esztendőben kiosztani, az Istennek dicsőségére, az ő felségítésekre s az év bűnös lelkemnek üdvösségére.” – Meghalt ez év október 26-án.

Ezen hagyatékot illetőleg találatott: készpénz 481 v-fr. Edények 21 f értékben, - kötelezvényekben 8.427 fr (a templomnál is a malomépités 1817-ben fölvetett 1.300 fr) - ez misealapítvány lett.. összesen: 8.929 fr. A három leánynak kifizettetett 350 f, temetési költségre ment 125 f 43. Maradvány: 8.453 fr. Ebből nem biztos helyen volt 1.794 v-fr.

Így keletkezett a Kalmár-féle szegényalap.

Leányiskolául a község megszerezte a plébániával szemben lévő házat –mostani egyházfi-ház.

Alt Sándor – Kunszentmártonban leánytanítónak megválasztatván – fizetése megjavított: 80 fr, 3 öl fa, 3 kocsi fűtő, 8 köb. búza, 8 köb. árpa, 4 köb. búzaörletés.

1820. Suhánszki Sz. Somlyóra megy, helyébe újra Lengyel jött.

Bíró: Iványi Pál.
Kalmárnak a templomnál lévő 1.300 forintjából misealapok lettek:

1. assistenciás, 3 csendes, 58 loctum. Később 1 assist és 12 csendesre módosult.

1821. Bíró Pintér György.

1822. Tóth László betegsége miatt a váradi irlgalmasokhoz vonul. Utána: Salamon Ádám.

Bíró: Tímár J. Mihály.

A gyomavégi temető megnagyobbította.

Kricsfalusy a szomszéd ház és telek megvételével az udvart megtoldotta.

Ez a mostani kert területe.

A 4 régi keresztet – gyomai úti, kondorosi úti, 2 temetői – egészen megújították, mely alkalommal a devalváció által úgy is leolvadt alapok egészen felhasználódtak.

1823. A templomzugban a régi temető helyén kereszt állítva.

A harangozó fizetése: 60 rforint, 8 köb. búza, 4 köb. árpa, 3 öl lágú fa, 2/8 sessio föld, áldozati szükségre: 1 köb. búza, 1 öl fa. Orgonanyomóé: 1 köb. búza, 1 pár csizma. Tanítói fizetések: Professzoré (fiútanító): 300 v-fr, 6 köb. búza, 6 öl fa, 5/8 sessio föld. Leánytanítóé: 80 v-fr, 8 köb. búza, 8 köb. árpa, 3 öl lágú fa, 3 kocsi fűtő. Kántoré: 200 v-fr, 5-5 köb. búza és árpa, 6 öl keményfa, 4/8 sessio föld, 483 négyszögöl veteményes, szabad stóla. A leánytanító 300 frt subsidiumot kapott az egyházmegyei pénztárból.

Malombevétel: 1.333 fr 30 kr.

1824.Május. Canonica vizitáció, templom conseczaciós(?) és bérmálás. Lásd.: 55 lapon.

Istentisztelet rendje az 1823. évi főpásztori intézvény alapján:

Télen vasár- és ünnepnapokon 8-kor sacrum lectum cum organi pulsu; fél 10-kor, az első harangozásokor csendes mise, 10-kor asperges, énekes mise, prédikáció. Délután vasárnap lorettói litánia, ünnepen vacsernye.

Gyertyaszentelőn processio a templom körül.

Nagyböjt pénteken délután litánia de passione acum expos. Ssmi, Prédikáció még nincs.

Nagypénteken szentségbevétel 6-kor.

Fehérvasárnap d.u. fél háromkor katekézis, utána Ior. Litánia.

Sz. Márk napján a process. Után s. lectum de festo.

Keresztjáró napokon 7-kor cantatum, process. után lectum de festo.

Áldozócsütörtökön du. katekézis és vesperás.

Pünkösöd második napján szintén.

Úrnapián prédikáció az utolsó sátonnál. Suboctava mindennap körmenet a templom körül.

Katekézis Sz. Györgytől őrzőangyal vasárnapjáig.

Úrnapi vasárnapján délután katekézis, lorettói és szentségről litánia egymás után. 6 órai litániáról nincs szó.

Pünkösödkor körmenet nincs. Csakis az úrnapi, feltámadási, búzaszentelési, kerjáró(?) és szentjánosiak említve.

Salamon Telegdre megy plébánosnak, utódja Órmos Imre.

Bíró: Hunya Mátyás.

Ebben az évben készült a Szent János kápolna Berta János költségén, aki fenntartásukra hagyott is 125 váltó- (50 pengő) forintot.

A község kötelezte magát a templom előtti kökereszt, a gyomai út melletti, a két temetőbéli és a templomzugi régi temető helyén álló keresztnek fenntartására. (Can. Vis. 1824. pag. 18.)

Tanköteles fiú 469, leány 344. Feljár 229 fiú, 164 leány. A leányiskola igen szűk s csak lócák vannak benne.

A vizitáció alkalmával püspöki rendelet: 1. Mivel a káplánszobák szűkek és egészségtelenek, gondoskodni kell másokról. 2.

A község valósítsa meg megfelelőbb leányiskola állítására vonatkozó régebbi szándékát.

Patrona: Hartvig M. Terézia grófnő, mint gr. Stockhammer Ferenc özvegye, de miután 1820-ban endrődi birtokait 5 gyermeke közt elosztotta, kegyúri jog illeti: 1/ Stockhammer Herman cs. kir. kamarást, 2/Stockhammer Zsófia, gr. Auersperg János colonellusnét, 3/ Stockhammer Vilma, báró Bedekovics Jánosnét, 4/ Stockhammer Joanna, gr. Stockhammer Ferdinándnét, 5/ Stockhammer Karolina, báró Drechsel Florentinnét, akik mind Bécsben laknak. Csak praesentálni szoktak, de a terhet mind a Communitas viseli, talán azért, mert minden földesúri és kir. javadalmat már egy század óta a község tart bérben.

Csejt és Kis-Kondoros puszták is ugyanezen birtokosoké. Sima az endrődiek úrbéres legelője.

Gyomának földesura pedig gr. Stockhammer Ferdinánd, Stockhammer Joanna férje, az előbbieket nagybátyja.

Jövedelem: mivel az 1804. évi szerződésben említett összegek régebben pengőben fizetődtek s azért ezek minden időben ily értékben lettek volna fizetendők, a község, a bankó pénz értékének csökkenésével, a bankó éven kikötött készpénz és deputatum illetményt már az előd számára megtoldotta s ez most is tart. (800+200 helyett 1.500 váltóforint, 32 pozs. mérő, azaz 16 köből helyett 24-24 köb. lásd. 32. lap)

Kricsfalusy tisztb. Kanonok.

1825. Lengyel diószegi plébános. Utódja Losonczi István. Kricsfalusy váradi kanonok és szemináriumi rektor.

LÁBOS JÁNOS

1826. május – 1840. október

1826. Működési idejének az 56-60. lapokon olvashatók. Itt kiegészítésül csak a következők, mint ott már közbe nem szűrhető, jegyeztetnek föl.

1829. A Lajcsák Ferenc püspök által július 3-án tartott Canonica Vizitáció szerint az istentisztelet rendje: mindkét misén és pedig evangélium után prédikáció. (Tehát Lábos hozta be.) A két mise kezdete Sz. Györgytől – Sz. Mihályig 6 és 9, Sz. Mihálytól – Sz. Györgyig 7 és 10 óra. Közben az iskolásoknak van csendes miséjük (orgona nélkül) melyen ők énekelnek. Végül nekik az evangélium szakaszt felolvassák s a tanítók az iskolában megmagyarázzák.

Ünnep du. mindig vesperás. Vasárnap du. egész évben a mindszent litániája, s előtte katekézis „ductu libri catechetici, Ivannis Láng.” Advent és nagyböjtben katekézis a gyónás és áldozásról.

Processiók: gyertyaszentelő, feltámadás, búzaszentelő és keresztjáró, áldozócsütörtök, két templomünnepe és év utolsó napján, tehát Húsvét és Pünkösöd napján nem.

A mellékoltárok kövei új pecsétl láttatnak el. Az eddig a kóruson lévő régi Sz. Imre-képet a szószékkel szemben helyezték el.

Katolikus oldal

JANUÁRI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 5 órakor. Hétköznap reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában

január 11-én és 25-én, vasárnap fél 12.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor. Kedden, csütörtökön, elsőpénteken és szombaton este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.

Gvoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 15 órakor vasárnapi előesti mise.

A katolikus hit elemei (26.)

Imádságok (7.)

25. Imádság a Szentlélekhez

Jöjj, Szentlélek Úristen, töltsd el híveid szívét, és szereteted tüzeit gyűjtsd lángra bennük.

V. Küldd el Szentlekedet, és minden átalakul
R. És megújítod a föld színét.

Könyörögjünk. Isten, Te a Szentlélek fényével világosítottad meg híveid szívét. Add meg nekünk ugyanabban a Lélekben, hogy mindig a jót válasszuk, és a Szentlélek vigasztalásának örvendjünk. Krisztus, a mi Urunk által. Amen.

26. Magnificat

Magasztalja lelkem az Urat,
és szívem ujjong üdvözítő Istenemben.
Tekintetre méltatta alázatos szolgálóleányát:
íme, ezentúl boldognak hirdetnek az összes nemzedékek,
mert nagyot művelt velem ő, aki Hatalmas:
ő, akit Szentnek hívunk.

Nemzedékről nemzedékre megmarad irgalma azokon,
akik istenfélők.

Csodát művelt erős karjával:
a kevélykedőket széjjelszórta,
hatalmasokat elűzött trónjukról,
kicsinyeket pedig felmagasztalt;
az éhezőket minden jóval betölti,
a gazdagokat elbocsátja üres kézzel.

Gondjába vette gyermekét, Izraelt:
megemlékezett irgalmáról,
melyet atyáinknak hajdan megígért,
Abrahámnak és utódainak mindörökké.

27. Emlékezzél meg

Emlékezzél meg, ó legkegyelmesebb Szűz Mária, hogy sohasem lehetett hallani, hogy te bárkit is magára hagyta volna, aki oltalmadat kérte, és segítségért hozzád könyörgött. Ilyen bizalomtól lelkesítve sietek hozzád, ó Szüzek Szüze, jóságos anyám. Hozzád fordulok, és színed előtt sóhajtozva állok, én, szegény bűnös. Ne vesd meg könyörgésemet, ó Anyja az örök Igének, hanem hallgass rám kegyelmesen, és hallgass meg engem! Amen.

28. Úrangyala

Az Úr anyyala köszönté a Boldogságos Szűz Máriát.
És ő méhébe fogadta Szentlélektől szent Fiát.

JANUÁRI ÜNNEPEK

1. csütörtök: Újév, Szűz Mária Isten Anyja
2. péntek: Nagy Szent Vazul és Nazianzi Szent Gergely
4. vasárnap: **Vízkereszt**
7. szerda: Penyaforti Szent Rajmund áldozópap
11. vasárnap: **Urunk megkeresztelkedése**
13. kedd: Szent Hiláriusz püspök, egyháztanító
17. szombat: Szent Antal apát
18. vasárnap: **Évközi 2. vasárnap**
20. kedd: Szent Fábián pápa, Szent Sebestyén vértanú
21. szerda: Szent Ágnes szűz, vértanú
22. csütörtök: Szent Vince diakókus, vértanú
24. szombat: Szalézi Szent Ferenc püspök, egyháztanító
25. vasárnap: **Évközi 3. vasárnap**
26. hétfő: Szent Timóteusz és Titusz püspökök
27. kedd: Merici Szent Angéla szűz
28. szerda: Aquinói Szent Tamás áldozópap, egyháztanító
31. szombat: Bosco Szent János áldozópap

*A katolikus oldalakat szerkeszti:
Iványi László plébános*

Üdvözlégy, Mária...

Íme az Úrnak szolgálóleánya.
Legyen nekem a te igéd szerint.

Üdvözlégy, Mária...

És az Ige testté lön.
És miköztünk lakozék.

Üdvözlégy, Mária...

Imádkozzál érettünk, Istennek szent Anyja!
Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire.

Könyörögjünk. Kérünk téged, Úristen, önts lelkünkbe szent kegyelmedet, hogy akik az angyali üzenet által szent Fiadnak, Jézus Krisztusnak megtestesülését megismertük, az ő kinszenvedése és keresztye által a feltámadás dicsőségébe vitessünk. Krisztus, a mi Urunk által. Amen.

29. Imádság Szent Mihályhoz

Szent Mihály arkangyal, védelmezz minket a küzdelemben, a sátán gonosz kísértései ellen légy oltalmunk! Esedezve kérjük: Parancsoljon neki az Isten! Te pedig, mennyei seregek vezére, a sátánt és a többi gonosz szellemet, kik a lelkek vesztére körüljárnak a világban, Isten erejével taszítsd vissza a kárhozat helyére! Amen.

30. Az őrzőangyalhoz

Őrangyalom, szívből kérlek,
Légy vezérem, amíg élek,
Ments meg engem büntől, bajtól,
Ne hagyj el a halálomkor.
Mindig jóra figyelmeztess,
Úgy vezess a jó Istenhez.

31. Imádság a pápáért

Az Egyház felszólít, hogy imádkozzunk mindazokért, akiket Krisztus felelős állásokra hívott meg az Egyházban. Isten őrizze meg őket az igazságban és szeretetben, és jutalmazza meg őket értünk végzett szolgálatukért. Imádkozzunk papjainkért, püspökeinkért és különösen a Szentatyáért, Krisztus helytartójáért.

Mindenható gondviselő Atyánk, tekints szeretettel Szentatyánkra, a Pápára, hiszen utóda ő Szent Péternek, akire egyházadat építetted. Segítsd, hogy látható központja és szilárd alapja legyen annak a hitnek és szeretetnek, amely mindnyájunkat egybeköt. Amen.

Erdő Péter bíboros, prímás, érsek közleménye az iráni földrengés áldozatairól és a Tilos Rádióban elhangzott durva keresztényellenes kijelentésről

Budapest: Erdő Péter bíboros, prímás, Esztergom-budapesti érsek az alábbi közleményt juttatta el a magyar Kurír szerkesztőségéhez:

Értesülve az iráni földrengés természeti katasztrófájáról, őszinte részvétellel és együttérzéssel emlékezünk meg az áldozatokról és hozzátartozóikról. Kérjük a hazai katolikus karitatív szervezeteket, hogy keressék a segítségnyújtás lehetőségét.

Utólag jutott tudomásunkra, hogy a szenteste ünnepi hangulatát egy magyarországi rádióadásban a keresztények elleni gyűlölködő kijelentések árnyékkolták be. Szent István első vértanú példáját követve imádkozunk azért a személyért, aki ezeket a kijelentéseket tette, és kérjük Isten segítségét, hogy hazánk életét ne a gyűlölködés és a hangulatkeltés, hanem az igazságosság, a szeretet és a béke jellemezze.

A Tilos Rádióban elhangzott keresztényellenes kijelentés további visszhangja

A bíboros, prímás, érsek közleményének második részében említett, keresztények elleni gyűlölködő kijelentésekről december 27-én számunkban már részletesen beszámoltunk: december 24-én szenteste B. Zoltán, a Tilos Rádió – állítólag ittas – műsorvezetője – miután gyalázatos kijelentéseket tett Assisi Szent Ferencre – közölte, hogy kiirtaná az összes keresztényt. A két másik műsorvezető azonnal elhatárolódott B. Zoltán kijelentésétől, a rádió vezetője pedig elbocsátotta állásából. Most az újabb reagálásokból közlünk néhányat.

A Vasárnapi Hírekben (Az MDF... Élesen elítéljük... december 28., 1.3.o.) többen is véleményt nyilvánítanak. Herényi Károly, az MDF frakcióvezetője közölte: pártja képviselőcsoportjának jogi kabinetje büntetőeljárást kezdeményez a Tilos Rádió műsorvezetője ellen, mivel B. Zoltán megsértette a Btk. 269. paragrafusát, és elkövette, illetve kimerítette a közösség elleni izgatás tényét. Újhelyi István, az MSZP médiapolitikusa izléstelennek, botrányosnak és szakmailag elfogadhatatlannak nevezte B. Zoltán kijelentését. Leszögezte: vallási hovatartozástól és politikai meggyőződéstől függetlenül megbocsátatlanul a hasonló megnyilatkozás egy rádiós műsorban. Újhelyi azért is lepődött meg a műsorban elhangzottakon, mert szerinte a Tilos Rádió eddigi működésére nem volt jellemző ez a magatartás. Szent-Iványi István, az SZDSZ frakcióvezető-helyettese elfogadhatatlannak és felháborítósnak tartja az elhangzott mondatot, az ilyesmit minden jóérzésű embernek meg-és kivetni kell, ám örül a gyors következményeknek is. Így az ominózus műsor felfüggesztésének, az azonnali munkajogi következményeknek. A gonosz, bántó szavak, szándékok ellen Szent-Iványi szerint a nyilvánosság erejével, az elszigeteléssel, és a kirekesztéssel kell a társadalmat, a közösségeket, egyéneket megvédeni.

A három újságírói érdekvédelmi szervezet (MÚOSZ, MÚK és a MAKÚSZ) közös nyilatkozatban tiltakozott a Tilos Rádióban elhangzott megmagyarázhatatlan kiszólás ellen. Kolláth György alkotmányjogász kifejtette: Ez a gyalázatos kiszólás egy elbocsátást feltétlenül megalapoz, és ha az elbocsátottnak jó vastag bőr van a képén, akkor még egy munkaügyi perre sor kerülhet. Másfajta per sajnos nem jön számításba. „Az emberi méltóság egy demokráciában alapérték. Emberi méltósága nemcsak egyének, hanem közösségeknek is lehet. Itt a keresztények közösségét, méltóságát érte sérelem. A magyar polgári jogban az egyén teljes eszköztárral rendelkezik, hogy önmaga méltóságát, becsületét, polgári és büntetőbírósi elöltségét megvédje. Am sajnos a közösség megsértett méltóságának polgári jogi eszköztára hiányzik. Azaz a közösség helyett, annak a nevében vagy a jogán az egyén nem perelhet. Ez a magyar jogból teljességgel és nagyon hiányzik. A közösség elleni izgatás tényállását abban a keretben vizsgálhatjuk csak, amit a törvény értelmezéseként az Alkotmánybíróság adott. Am az, hogy 'kiirtánám' – akár viccnek szánta, aki ezt mondta, akár nem –, nem jelent olyan közvetlen egyértelmű fenyegető veszélyt, ami miatt a mai értelmezés szerint – amely 'gyűlöletre uszítást' említi – ez a nagyon-nagyon ostoba és megmagyarázhatatlan kiszólás beleferne a közösség elleni uszítás tényállásába.”

Gergely Jenő egyháztörténész emlékeztet rá: „Ilyent a Rákosiék sem mondtak. Hogy ez a mondat egy magyar rádió hullámhosszán, a demokratikus Magyarországon elhangozhatott, az olyan elvadulás, ami fölött nem lehet igazán napirendre térni. Teljesen mindegy, hogy részeg volt-e a műsorvezető, avagy sem, az is mindegy, hogy azzal, ittas volt, csupán mosdatják-e. Az ittas vezető is felel a gázolásért, tudatállapotától függetlenül. Csak remélni tudom, itt, az ünnepek közt: az elhangzott egyszerű volt. Mint a mesében: 'hol volt, hol nem volt' – de többet ne legyen...” (Magyar Kurír)

Három karácsonyi ünnep

A felső kép a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola karácsonyvárosi ünnepén készült.

December 19-én, az ünnep a negyedik adventi gyertya meggyújtásával kezdődött, majd a gyerekek karácsonyi jeleneteket adtak elő az iskola új tornatermének színpadán. Az ünnep Kiss Pál igazgató úr zárásával és gyertyagyújtással ért véget.

Középső képünk: Szentestén készült az endrői templomban, ahol az éjjeli mise előtt a gyerekek a hitoktató vezetésével betlehemeset adtak elő.

Az alsó kép a hunyai gyerekek templomi betlehemes játékáról tudósít, melyet Szenteste adtak elő, az iskola pedagógusai és a hunyai hitoktató vezetésével.

Szentek élete

Az oldalt szerkeszti: Sóczó Géza

Remete Szent Pál

Ünnepe: január 15.

Remete Szent Pál képe a lengyelországi Czestochowa kegyhely múzeumában látható

Szent Jeromos a IV. század végén szájhagyomány után írta le Pál történetét.

Remete Szent Pál Thébais tartományban született kereszténynek 228 táján.

Szülei jó kereszténynek igyekeztek nevelni és vagyoni helyzetéhez illő világi tudásra is jártasságot szerezni. Szülei hamar meghaltak. Ő még alig töltötte be a tizenhatodik életévét, s amikor kitört a Decius üldözése, a nővérénél húzta meg magát. Hamarosan onnan is menekülnie kell, mert sógora lel akarja jelenteni, Ezért Pál a sivatagba menekül. Mialatt az üldözések végét várta egyre jobban megszerette a sziklás sivatagot. E vidéken az éghajlat elviselhető, így egy barlangban húzta meg magát. Elédelt a környező fák adták, a közelben vízforrás csörgedezett. Lassan megszokja a külső csendet, és belső csendet teremt magában imával, elmélkedéseivel. Istenbe merül.

Az Úr minden nap egy hollóval fél kenyert küldött neki, s ez így ment hatvan éven keresztül. Ruháját a pálmaháncsából fonta, s így élte le egész életét imádságban Istennek szentelve.

Holtteste Velencébe, a Szent Juliánus templomba került.

Időközben a magyarországi, renddé szerveződött remeték az ő égi pártfogásuk alá helyezték, és a Thébai Szent Pál első remete testvérci rendjének, röviden pálosoknak neveztek magukat. A Thébai sivatag szentje ily módon magyarrá lett. 1381-ben, Nagy Lajos király Velencével megkötötte a Torinói békét. A király a békekötés egyik feltételéül Remete Szent Pál ereklyéinek átadását jelölte meg. Ennek értelmében 1381 őszén Velencéből Budára, a királyi vár kápolnájába szállították a drága maradványokat, és néhány napi nyíl-

vános tisztelet után, ünnepi körmenetben kísérték a rend főmonostorának Szent Lőrinc templomába, ami a budai hegyek között állt. Itt kápolnát építettek a remete tiszteletére, s az ország minden tájáról érkeztek zarándokok, és az ország minden táján szaporodtak a Remete Szent Pál közbenjárásának tulajdonított csodálatos, rendkívüli gyógyulások. Budaszentlőrincen így keletkezett az ország egyik legnépszerűbb búcsújáró helye a középkor végéig.

A pálosok a török pusztítás elől a templom kincseit és a szent tetemét az egyik felvidéki várba vitték, majd amikor az leégett az ereklye is elpusztult.

Az egyiptomi remete tiszteletét különösen a pálos rend templomaiban ápolják. A rendalapító Boldog Özséb (1270) mai utódai, 1990-ben megkezdték lelkipásztori munkájukat a Gellért-hegyi sziklakápolnájukban.

A pálos rend első számú védőszentje. Művészi ábrázolásokon pálmaháncsokból szőtt ruhákban jelenik meg a szent alakja jelképcével a kenyeret csőrében tartó hollóval, a két oroszlánnal, illetve a pálmafa társaságában.

Különös jelenetek:

Pál a sivatagban kereszt előtt imádkozik

Antal remete felkeresi Pált, a holló megérkezik

Angyal segít Pálnak a pálmafa háncsaiból ruhát szőni

Remete, remeteség: A keresztény üldözések idején, Keleten és Egyiptomban is a pusztába menekülve kerestek menedéket a szent életet választó emberek. Később „mozgalommá”, hősi életformává lett a remeteség. Önmegtartóztatás, szemlélődés, a bensőséges imaélet példái lettek. A középkorban egymás után alakultak a remete közösségek, remete-telepek Magyarországon is (Mecsek, Bakony, Pilisi hegyek).

„Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és az élet terhét hordozátok: én felülditelek titeket.”

(Mt-11, 28)

Remete Szent Pál ereklyéinek átvitele Velencéből Budára. (1381, Tommaso Dolabella) Lengyelország, Czestochowa

A Magyar Szent Korona működik!

Kedves olvasó! A 21. század első napján, 2000. január elsején a Magyar Szent Koronát átköltöztették az Ország Házába. Sokan vagyunk, akik őszintén reméljük, hogy a Szent Korona az Ország Házában kedvezően befolyásolhatja a magyarság jövőjét. Hogy hogyan, és miképpen lehetséges ez, ehhez meg kell ismerkednünk a Szent Korona misztériumával. Szeretnénk méltóképpen elmondani, hogy miképpen lehetséges az, hogy a Magyar Szent Koronánk jogi személy, és legmagasabb rangú alanya a magyar államhatalomnak.

Ezen ismereteket Dr. Pap Gábor művészettörténész előadásának rövidített változatából, több részletben való közléssel szeretnénk közre adni. Kérjük olvassák figyelemmel, mert olyan ismereteket szerezhetnek, amelyeket hosszú évtizedek óta elittkoltak előlünk.

VIII. rész

A felső korona résznek az apostolaiból Fülöp és András párosságát kell elmagyarázni.

Azt tudjuk, hogy Fülöpnek, mint diakónusnak mi a kapcsolata Pál apostollal? Teljesen hétköznapi a kapcsolata. Amikor Pál apostol nagy térítő útjáról hazajön, Fülöpnél száll meg. Szépen le is írja, 2 lánya van, prófétai hajladóságai voltak és így tovább, és így tovább...

Tehát sok mindent tudunk a Pállal való kapcsolatáról. De ez a diakónus! Igen ám, de mint apostolok is jelentősek! Fülöp és András mint kettős! Mégpedig kétféle vonatkozásban is! Az egyik magából a Bibliából olvasható ki, és rendkívül tanulságos. Szokták prédikációkban is emlegetni ezt a kettőt! Az 5000 ember, illetve a később 4000 ember megvendéglésénél játszanak így párosban szerepet: S nagyon lényeges a különbség kettőjük viselkedése között. Ismerjük a történetet. Hegyi beszéd, nagyon szép szövegek, sok ember ráhangolódik a szövegekre, lelkileg megérik egy váltásra. Utána leszál a Nap, el kezd hidegedni és hát köveken ülünk, borzasztó dolog, kiderül, hogy nagyon messze van a legközelebbi emberi hajlék, itt nagyon hideg van, és nincs mit enni. Na most eddig kellemesen prófétált itt a szövegelő úr, most tessék! Mondja meg mit tegyünk? Tehát magyarul szólva ezt a kérdést is meg kell oldani! Tehát ilyen nincs, hogy én prédikálok, prófétálok, mindenki elandalodik, és utána nem tudok megoldást adni, arra ami viszont, fizikai, testi igénye, vagyis elengedhetetlen feltétele a létezésnek. Tehát mi történik? Két apostol mozdul rá a problémára! Az egyik Fülöp, a másik András! Név szerint említik őket! Mit csinál Fülöp? Megszámolja, hogy hányan vagyunk! Ez itt most 5000. Tehát pontosan számba veszi a dolgokat, pontosan számba veszi milyen messze van innen az első település, oszt, szoroz, és kiderül, hogy nem tudjuk elérni. Aztán megnézi, hogy mi a rendelkezésre álló élelem mennyisége. Van 2 hal és 5 kenyér! Azután megint oszt, szoroz, kevés 5000 embernek! Problémát megoldotta, odamegy Jézushoz, s közli, sajnos Mester, a kérdés megoldhatatlan! Na most minden rosszmájúság nélkül a műszaki értelmiség mai magatartása! Kimutatja! Igen már nem

lesz elég oxigén, már nem lesz elég nyersanyagunk, már túlságosan sok az ember, kevés lesz az élelem, és így tovább... Rendkívül pontosan lelkiismeretesen, majd odamegy a székelő kormányzathoz, s közli: sajnos a kérdés megoldhatatlan. Eddig minden tevékenysége példászerű volt! Szép volt, jó volt! Szükség van rá? Hát hogy ne volna rá szükség? Nagyon is van rá szükség!

Na most következik András! András egy pillanattal felméri: sokan vagyunk! Mennyi a rendelkezésre álló élelem? Egy pillanattal felméri: rettentően kevés! És mit csinál? Gyerekeket hív, és a gyerekek viszik oda a 2 halat és 5 kenyeret Jézushoz, és teljesítve van a kérdés, megoldható vagy nem?

És megoldható volt! Igen! Mindenki jólakottan ment haza és még össze is gyűjtötték a maradékot! Na most, ha nem tudunk a gyerekek szintjéig bizalommal, teljes hittel lenni, akkor a jelenlegi életünknek már befellegzett! Tehát azok a tendenciák, amelyek akár a megleghatás irányába, akár a sivatagosodás irányába akár a teljes éhhalálirányába a táplálék elégtelensége, akár a nyersanyag elégtelensége, vagy az energiahordozók elégtelensége irányába hatnak, ezek ma már olyan mértékűek, -hogy itt most hitegethetjük magunkat bármivel- pontosan tudja mindenki aki a tényeket ismeri, hogy ez ésszerű keretek között maradván, megoldhatatlan. Ha új, lényegileg új energiaforrást nem találunk, akkor elég nyilvánvaló, hogy végeztünk! De önmagában az energiaforrás sem elég! Tehát, ha új teljes értékű embermagatartásformára nem tudunk ráhangolódni, akkor kész! Teljesen mindegy hogy tudok-e O-ponti energiát hasznosítani, mert akkor arra megint rászaporodunk, és megint kész vagyunk! Tehát a problémának tulajdonképpen ez a Fülöpi út vagy pedig András út, - ezt nem szívesen mondom ki, mert ennek volt egy 60-s száma és valaha -tehát az András féle út vagy a Fülöp-féle út egy hitoktatásban vagy lelki gondozás-

ban állandóan emlegetett kétféleség. Az egyik a hit útja, a másik a tárgyi tudás útja. Ha valaki azt hiszi, hogy egyik a másikkal szemben kijátszható, az óriásit téved! Tehát igenis mind a kettőre szükség van, és egyensúlyos szerepkör! Akármelyiket játszom ki a másik rovására, felborul a társadalom élete. Más-más módon ugyan, vagy túlszaporodás formájában, vagy esztelen emberirtás formájában, de mindenképpen megsínyli az emberiséget! A felvilágosodás kora óta nekünk a hit útja egyszerűen be van vágva. Tehát az elmúlt -mondhatjuk - 300 évben aki a hitre apellált, s vele a kegyelemre - mint olyan adományra, amit nem kérek vissza -legjobb esetben is- elnézést a kifejezésért - de hülyének nézték! És ennek megfelelően is bántak vele.

Tehát egész egyszerűen: az emberi magatartás normái közül kiiktatódott az amelyik a megmaradásának, elengedhetetlen feltétele. Az, hogy a Hittel tényleg hegyeket lehet mozgatni! senki ki sem próbálja. Miért? Azért mert megszámlolja először, hogy kb. hány kilopond lehet egy hegyben, és kb. hogy ha azt hiszi, hogy nyerni fog a lottón a következő héten, hát azzal ő mit ér el? Hát semmit. Tehát akkor ennyi kilopond tömeget nem lehet megmozdítani Hittel! Hát ez már csak világos ügye? Tehát a Hitnek ezt az erejét a mesék birodalmába vagy a sarlatánság birodalmába utalta és aszerint is bántik el vele! Most ez ugyanolyan egyoldalúság, mint ha én most le akarok menni és hitemre bízom magam. Hát nem a hitemre kell bízni, hanem meg kell nézni hova lépek, s ha ott lépcső van, megfelelően el kell osztani a testsúlyomat. Tehát vannak olyan helyzetek amikor igenis a tapasztalásnak van nagy szerepe, és a belőle logikai úton való következtetéseknek. Egyáltalán nem felesleges, ez egy egyensúlyos kétféle szerep. Ahogy ezek a szerepek elosznak a Szent Koronán, az nagyon tanulságos. Mert ne felejtjük el ez az András oldala, most itt Pétert hátnézetben látjuk, tehát ott van fölül Péter, itt van András ez pedig Pál és Fülöp. Na most pontosan ott helyezkednek el, ahol az agyféltekék működésében és az egyik oldalon a racionális gondolkodásnak van félteke működése, s a másikon pedig az intuitív jelleg. Tehát

teljes emberségre teljes problémára törtenik a ráhangolódás. Ezt mondhatjuk magasabb szinten annak, hogy HITTEL intéztek el dolgokat.

Közreadta: Vaszkó Irén
Folytatás következik

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszereket.

Corvo bianco
Cipőipari Bt.

MAGÁNVÁMRAKTÁR

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671
Gyomaendrőd Fő u 14.

Endrődi néprajz

Rovatvezető: Szonda István

Endrődi Betlehemes játék

Bevonuló ének:

Imádni jöttünk kisdéd Istenünk
A jószívű pásztorokkal.
Téged keresve, jászladhoz esve,
Imádunk a jámborokkal.
Lelki képzetünk-e dicső éjjel,
Hű szeretetünk hozzád vezérel.
Napkelet tájra, Betlehem pusztára,
Szeretetünkért jöttél e világra.

Narrátor:

Eljött már karácsony fehér szakállával,
Én is megjelentem a lyukas csizmával.
Hiszik kendtek ugye, hogy én nagyon fázok,
Adjanak hát garast, vagy ha van petákat.
Bekopogunk máma a jó emberekhez,
Gazdaghoz, öreghez és a szegényekhez.
Házakba, kunyhókba visszük az örömet,
Adjon Isten nekik áldott ünnepeket.
De kint már kopognak, megnézem kik azok,
Ugyan kik lennének, hát ők a pásztorok.
(*Öreg kint marad a többi bejön.*)
Elérkezett az a boldog és szerencsés óra,
Melyben Mária megváltót szült nekünk világra.
Nagy örömmel vitte a hírt a pásztortanyára,
Az angyal, az Atya Isten parancsolatjára.
(*Pásztorok beszélgetnek.*)

Jankó: Pásztortársim elfáradtunk.

Palkó: Vacsorázzunk és aludjunk.

Sankó: Jankó, Palkó én addig nem eszek,

Én bizony megvárom Andrást, az öreget.

(*Pásztorok veszik a bográcsot és énekelve körülülük.*)

Ó, ó, ó boldog ez az istálló,

Ó, ó, ó levesünk, jaj de jó.

Megfőtt benne a tokjő,

Énen marad a Sankó.

(*Kint dörömbölés.*)

Jankó: Ki van kint?

Öreg: (*Kintről felel.*) Az angyal.

Palkó: Az ám András bácsi botal.

(*Bejön, beesik.*)

Jankó: András bácsi ne tréfáljon,

Jöjjön velünk vacsorázzon.

Palkó: Nem angyal volt, hanem farkas,

Jól megijedt és elszaladt.

Megtépázta a bundáját,

Maga meg azt hitte angyalt lát.

Öreg: Beste kölkei ti nem hisztek nekem,

De majd ti is megijedtek,

Ha nagy fényességgel megjelenik az angyal.

(*Pásztorok nevetnek.*)

Hány óra fiam?

Pásztorok: Félzödre.

Öreg: Akkor feküdjünk le a földre.

(*Az angyalok énekelnek, pásztorok felijednek, bámulnak.*)

Angyalok: Keljete fel sietséggel pásztorok, pásztorok,

Istennek szent anyala jött hozzátok.

Menjete el Betlehembe lássátok, lássátok,

Most született kisdéd Jézust áldjátok.

Íme rongyos istállóba jászolban, jászolban.

Barmok között szénán fekszik a pólyában.

(*Pásztorok szájátva nézik az angyalokat. Az öreg alszik.*)

Palkó: (*Jankóhoz*) Almodom pajtás vagy valóság ez mind?

Öreg: Kicsoda az ki énekel ilyenkor éjféلكor?

Pásztorok: Kelj fel öreg, mert Betlehem városában nagy a veszedelem.

Öreg: Tán jönnek a farkasok?

Pásztorok: Nem is a bárányok.

Sankó: Kelj fel öreg, angyal jelenté, hogy megszületett a megváltó Betlehembe.

Öreg: Láttam én azt a nagy fényességet Betlehem felett.

(*Öreg énekel.*)

Csillagsugár áll Betlehem felett,

Angyal mondá, hogy Isten ember lett.

Jászol tarja emberiség üdvét,
Fénykörnyezi az egek küldöttjét.

Atyától lett a szűznek magzatja,
Mégsincs neki földön édesatyja,
Nyomor bántja szegény édesanyját,
Rongy és hideg királyok királyát.

Ökör, szamár türelem jelei,
Kis Jézusnak szelíd testőrei,
Mondja igám, édes könnyűterhem,
Sok millió hívő remél bennem.

Angyalok énekelnek:

Keljete fel pásztorok, pásztorok,
Halljátok, amit mondok.
Egy szép szűz az éjszakán,
Fiacskát szült a szénán, ej, ej, ej.
Ej, ej, ej, lett szűz emlőjében tej.

Keljete fel pásztorok, pásztorok,
Halljátok, amit mondok.
Betlehembe menjete és ott megkeresséte.
Fekszik a jászolban, rongyos istállóban,
Megváltó Jézustok alle alleluja.

Pásztorok éneke: (*Körbe járnak a jászol körül.*)

Nosza pajtás hagyjuk itt a csordát és a nyáját,
Muzsikálva induljunk, szép csendben ballagjunk.
Úgy, úgy, úgy, úgy, úgy, úgy, úgy,
Áldott kis Jézus aludj.

Az angyal ezt hirdette, pásztorokat vezette,
Nosza vigyük dudánkat, egy kis ajándékokat.
Jankó hoz tejecskét, jó édes mézecsckét,
Egy kosár almácskát, koszorús báránykát,
Ég és föld urának, a kis Jézuskának.

Angyalok:

A pásztorok is itt vannak.
Térden állva imádkoznak,
És az angyali seregek,
Vígán zengedeznek.

Öreg:

Üdvöz légy kis Jézus, királyok királya,
Te megváltót hoztál e romlott világra.
Fogadd el kegyesen ezt a kis gomolyát,
Szegény pásztor vagyok mit is hozhatnék mást.

Sankó, Palkó, Jankó:

Üdvözlégy kis Jézus pásztorok pásztora,
Túrót, írot hoztunk ne légy éhes soha.
Báránykát is hoztunk szép fehéret,
Neked kis bojtárok vagyunk,
Köszöntünk Tégedet.

Pásztorok tánca:

Ezen éjjen vígán legyen minden teremtmény nagyon,
Már a mi kis Jézusunk, im a jászolban nagyon.
Így örvendjünk, így vigadjunk,
Köszöntéseket is mondjunk.
Ígaz Messiásnak, Ég és Föld Urának.
Dicsőség Istennek, békeség embernek,
Ma született kisdédnek, az angyalok zengjenek,
Dicsőség, glória, mi is mondjuk, az Istennek dicsőség.

Mária:

Repülj szellő lágyan, lágyan,
Ringasd lábam, lábam.
Aludjál, aludjál, álmodjál, álmodjál.
Édes kincsem kis virágom aludjál.

Mindenki: (*Halkan.*)

Aludjál, aludjál, álmodjál, álmodjál.
Édes kincsem kis virágom aludjál.

Narrátor:

Köszönjük, hogy minket ide bebocsájtottatok,
A kisdéd Jézuskának szállást is adtatok.
Az ég áldása szálljon titeátok.
Dicsértessék Jézus vígán maradjatok.
Isten áldja meg e háznak gazdáját,
Ókrét, szamarát és minden jószágát.

Vaszkó Irén gyűjtése

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

XI. évfolyam

* Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2004. január

Januári melléklet - 2004

„Segítsünk a rászoruló gyermekeken!”

Endrőd, Szt. Imre Templom 2003. december 18. csütörtök de. 10. 00 óra

ADVENTI ÖRÖMÖK: JÓT TENNI JÓ!

Igen széles összefogást és szinte a csodával határos eredményt hozott a Templomos Lovagrend Tiszántúli Központjának felhívása. „Segítsünk a rászorult gyermekeken”

A kérés nemcsak helyi, hanem országos meghallgatásra is talált.

Rég múlt időkét idézett a december 18-án történtek itt a Körösök völgyében.

Gyomaendrődön a 200 éves Szent Imre római katolikus templom úgy megtelt, hogy a későn jövők talán be sem fértek. „A templomba hosszú sorba indulnak el ifjak, vénék” Ady Endre sorait méltán lehetett e napon idézni.

Jöttek a gyerekek és hozzátartozóik, úgy mint régen az éjféli misére.

A látvány, ami az ide érkezőket fogadta, biztos, hogy emlékezetes marad. Azok is meglepődtek, akik rendszeresen járnak a templomba. Más okból ugyan, de azok is meglepődtek, akik talán első alkalommal jöttek be az Isten házába (mert hogy biztosan voltak ilyenek is).

A templom szinte teljes hosszában a bevezető szőnyegen sorakoztak azok az ajándékok, amelyeket elsősorban a helybéli adakozók küldtek, könyvek, kirakók, babák, macik, nyuszik, és minden olyan ami gyermekszem-szájnak ingere. Ezekből az ajándékokból az ünnepség végén a gyermekek tetszésük szerint válogathattak és vihették magukkal haza. El is fogyott egy szálig. Az előre elkészített csomagokhoz az ünnepség előtti órában újabb 100 csomag érkezett, amit személyesen Edvi Péter úr hozott, aki a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat képviselőjében jött el. Azokat a csomagokat, amelyeket a Gyermekétkeztetési Alapítvány által meghirdetett pályázaton a gyomaendrődi általános iskolák nyertek (összesen 131 csomagot 655 e. forint értékben) személyesen adott át az alapítvány kuratóriuma nevében Megyeri István úr a város iskoláinak igazgatóinak.

A helybéli nagy családok, és azok a családok kaptak karácsonyi élelmiszer csomagot, akik valóban rászorulnak a segítségre, mintegy 167 család. Nagy volt az öröm, kicsik és nagyok között. Nem lehet az adakozók nevét maradéktalanul felsorolni, de mindenképpen meg kell említeni, hogy helyi és környékbeli

vállalkozók, magán személyek, a körzet országgyűlési képviselője, Domokos László igen jelentősen hozzájárultak az adakozás sikeréhez.

A csomagostást megelőzte igen szép karácsonyi előzetes műsor. A helyi Kner Imre Gimnázium diákjai egy régi Endrődi Betlehemes játékot adtak elő, a Bethlen Gábor Szakképző Iskola növendékeinek énekkara karácsonyi dalokat énekeltek. A templomos Lovagrend történetével összefüggő nyilvánosan meghirdetett rajzpályázat nyertesei is szemmel láthatóan meghatódtak, hiszen az első díj egy Olaszországi út, amit a Templomos Lovagrend Nagymestere adott át, nyertese: Tóth Sándor tanulónak, a második díjat Barta Mónika nyerte, (15 ezer forint), a harmadik díj nyertese Kondor Nóra, (10 ezer forint), és a negyedik díjat (5.000 Ft) Gyuricza Barbara tanuló nyerte. Külön díjas (10.000 Ft) Takács Zoltán színésze lett. Az ünnepség fénypontjához tartozott, hogy személyesen megtisztelte jelenlétével az ünnepséget a Templomos Lovagrend Nagymestere gróf Marcello Alberto Cristofani della Magione, aki Olaszországból jött el, ezenkívül a Lovagrend magyar, német, osztrák képviselői, lovagok és egy dáma, akik személyesen is részt vettek a csomagok szétosztásában. Az ünnepség szervezője, helyben fr. Ungvölgyi János lovag volt, részt vett még a szervezésben, és anyagilag is támogatta a Kereszténydemokrata Szövetség Gyomaendrődi Szervezete, az Egyházközség plébánosa dom. Iványi László, továbbá az újonnan létrejött Endrődi Karitatív Munkacsoport és a Templárius Alapítvány, akik nélkül ez a jótékony ünnepség nem jöhetett volna létre. Az ő segítő munkájuknak is köszönhető, hogy mintegy 600 résztvevő karácsonya lett emlékeztetéssé. Hisszük, hogy ezen a délelőttön valóra vált Gyomaendrődön Ady Endre karácsonyi álma:

„Karácsonyi rege/ Ha valóra válna,
Ígazi boldogság szállna a világra...”

Császárné Gyuricza Éva

a rajzpályázat nyertese, Tóth Sándor

Alsó kép: a templom szőnyegén az összegyűjtött játékok új gazdáikra várnak

KÖSZÖNTŐ: Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Exelenciás Uram, Nagymester Úr! Paptestvérek, nemes lovak, dámák, fővédnökök, jótévők és adakozók, szervezők, kedves gyerekek, kedves szülők!

Mindenki nagyon várta ezt mai napot. Hosszú előkészület és munka előzte meg. Ezt a kezdeményezést, hogy segítsünk a gyermekeken, két évvel ezelőtt indította el az Elet-másokért Egyesület. Vezetőjük Dáma Vaszkó Sándorné Margit asszony. Egyik tagunk önzetlenségének, Dr. Kolbusz Judit bírónőnek köszönhetően hét rászorult családot látogattak meg és ajándékoztak meg. Az élmény lesújtó, ugyanakkor felemelő volt. A kis Jézus üzent, hogy segíteni kell ezeken a gyerekeken.

A folytatás a múlt esztendőben volt a Gyomai Jézus Szíve templomban, ahol már a nagycsaládos és hátrányos helyzetűek közül 62 gyermeket (13 család) + 18 állami gondozottat ajándékoztunk meg. Az Egyesület mellett segítőként és támogatóként megjelent a Templomos Lovagrend, a Kereszténydemokrata Szövetség helyi Szervezete és a Templárius Alapítvány is.

Az idei esztendő minden eddigi várakozást felül múl, hiszen 167 család meglepetéséről szól, mely közel 500 gyermeket jelent.

A támogatók köre széles körű. A Templomos Lovagrend a szervezőmunka élére állt és közös gyűjtésünk eredményeképpen országos akcióvá nőtte ki magát. Olyannyira, hogy a Magyar Rendtartomány jövőjét illetően meghatározó jelentőséggel bír a mai nap.

Örülök annak, hogy a Tiszántúli Comturiaja Központja Gyomaendrőd lehet, és a jótékony célú gyűjtésével, az adakozás helyszínéül a templomunk adhat otthont, mely az ifjúság példaképéről, Szt. Imréről van elnevezve.

Többen is kérdezték, hogy miért a templom ad helyet ennek az ünnepnek, hisz ez a mindennapoktól eltérően bizonyos felfordulást okoz. Ennek mély gyökerei vannak. Tudjuk, kétezer évvel ezelőtt, az Isten Fia, Jézus Krisztus hozta el a szeretetet a földre. Az Ő születését ünnepeljük Karácsonykor. Működése során nagyon sokat tanított a szeretetről. Elettét is szeretetből áldozta értünk. Az őt követők, a keresztények is, ebben is követik példáját. Az Egyház kétezer év óta törődik a rászorulókkal.

Ezt írja az Apostolok Cselekedetei:

ApCsel 2.42-47

„Allhatatosan kitarítottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyértörésben és az imádságban. ... A hívek mind ugyanazon a helyen tartózkodtak, és közös volt mindenük.

Birtokaikat és javukat eladták, s az árát szétosztották azok közt, akik szűkséget szenvedtek.

Egy szívvel-lélekkel mindennap összegyűltek a templomban. A kenyeret házaknál törték meg, s örömmel és egyszerű szívvel vették magukhoz az ételt.

Dicsőítették az Istent, és az egész nép szerette őket. Az Úr pedig naponként növelte az üdvözültek számát ugyanott.”

Amikor szentmisére összegyűltek, hozták az adományait, melyet az oltár köré helyeztek el. Ki mézet, ki gyümölcsöt, vagy kenyeret, halat, baromfit, vagy más élelmiszert. Szenteste lesz a TV-ben Franco Zeffirelli csodálatos filmje, a Napfivér Holdnővér. Ebben is látható ez a cselekedet. Mise után következett az Agapé. Az adományokat szétosztották. Erre emlékezett a mai nap is. Itt, az oltár körül összegyűlt szeretet ajándékokat fogjuk szétosztani.

E nagy eseményre való készülődés már nyáron elkezdődött és mára teljessé ki teljesen. Napról-napra látszódt, hogyan bontakozik ki ez a szép munka. A város ifjúsága megmozdult, a vállalkozók, magánszemélyek szíve megnyílt: szinte nincs Gyomaendrődön

Tóth Sándor két alkotása

olyan ember ma, aki ne tudná, hogy most itt mi zajlik. Ehhez országosan is több helyen csatlakoztak. Köszönjük.

Nem utolsó sorban köszöntöm a gyermekeket, akik a hívó szóra jöttek a templomi adakozásra és kedves szüleit, tanáraitokat. Köszöntöm azokat is, akik a rajzpályázatra elküldték alkotásaikat. Gratulálok nektek, ügyesek vagytok.

Templomunk először ad otthont ilyen jellegű rendezvénynek, ünnepségnek. Bízom abban, hogy a jövőben lesz alkalmunk a jelenlévőkkel többször találkozni, lesznek olyan események, ahol találkozhatunk Istennel. Vegyetek észre és halljátok meg üzenetét.

Néhány nap múlva itt a Karácsony. Ez elmúlt néhány évtizedben bármennyire is próbálták átfelelni átértelmezni az ünnep lényegét (fenyőünnep, szeretet ünnepe, stb.) nem sikerült. Karácsony Jézus születése nélkül olyan, mint a húsvétes hús nélkül.

Kedves Szülők! Vannak gyerekek, akik talán ma lépték át először Isten Háza küszöbét. Talán azt sem tudják, ki az a Jézus Krisztus, akinek szeretete ma idehozott minket. Mondjátok el gyermekeiteknek. Tanítsátok őket imádkozni. És ha gyermekeitek még nem lettek Isten Fiává a keresztségben, pótoljátok!

Most köszönöm meg a Karitatív munkacsoportnak azt az áldozatos munkát, akik koordinálták a mai nap létrejöttét. Köszönöm az adományozóknak, felajánlóknak, a gyerekeknek a nagylelkűségét, akik anyagilag és természetben segítettek, akik legkedvesebb játékokat ajánlottak fel egy rászorult embertársuknak.

Hogy kinek mi köszönhető, azt majd részletesebben elmondja fr. Ungvölgyi János tanár úr, a Templomos Lovagrend Tiszántúli Comturijának Commendatora, egyházközségi elnök.

Az én feladatom viszont az, hogy első számon megköszönjem Ungvölgyi Jánosnak ezt a mai napot. Ő vállalta fel ezt a nagyszerű kezdeményezést, ő szervezte meg, és vezényelte le, iszonyatos sok munkával és gondoskodással. Azt hiszem, megérdemel egy tapsot, és kérem, imádkozunk is érte.

Végül még szeretném bejelenteni, hogy mai ünnepségünk fővédnöke, Gyúlay Endre püspök úr nem tudott mai ünnepünkön részt venni. Levélben jelezte, hogy ma Budapesten, a Miniszterelnöki Hivatal Egyházi Kapcsolatok Osztályán kell megjelennie.

Isten bőséges kegyelme legyen jutalmuk és azokon, akik itt ma megjelentek. Kérem, vigyék el másoknak is a minket szerető Isten jó hírét és szeretetét. A szeretet lángja, mint ezek a kis mécsesek lobbanjanak lángra, és adjuk tovább a fényt és a szeretet lángját. Isten áldotta, boldog karácsonyt kívánok mindenkinek.

dom. Iványi László plébános

A rajzpályázat eredményei:

- díj: Olaszországi jutalom utazás teljes ellátással a lovagrend központjába, Poggibonsiba. (Nagymester felajánlása) **TÓTH SÁNDOR, Evangélikus Gimnázium, Békéscsaba**
- díj: 15. 000,- Ft készpénz (a Kereszténydemokrata Szövetség helyi szervezetének felajánlása) **BARTA MÓNIKA, Evangélikus Gimnázium, Békéscsaba**
- díj: 10. 000,- Ft készpénz, melyet 50 db képeslap eladásából tettünk elő, mely Takács Zoltán és Rafael Tibor alkotásait tartalmazó képeslap. **KONDOR NÓRA, Szt. Gellért Katolikus Általános Iskola**
- díj: 5. 000,- Ft készpénz - Neubort László és családja felajánlása. **GYURICZA BARBARA, Szt. Gellért Katolikus Ált. Iskola**
Külön díjban részesült: 10. 000,- Ft készpénz, mely Dinya Zoltán (Madizol kft.) vállalkozó felajánlása. **TAKÁCS ZOLTÁN, Bethlen Gábor Szakképző Iskola és Kollégium**

Ajándékosár, mely Timár Vince (Selyem u.) élelmiszeripari vállalkozásának felajánlása és díjazottként **BÁRKAI RÉKA (Selyem úti óvoda) óvodás kapta;**

Játékosom, melyet Uhrin Emese vállalkozó felajánlásából **ÁGOSTON DOROTTYA (Selyem u. óvoda) kapta meg.**

Ajándékosom, melyet Feketéné Bielik Julianna vállalkozónak köszönhetően **RÁCZ ÉVA (Rózsahelyi Kálmán Ált. Iskola) kapta meg.**

Ajándékosom, melyet Borsi Lajos Dévaványai vállalkozónak köszönhetően **LIZICZAI CSABA (Rózsahelyi Kálmán Ált. Iskola) diákja kapta meg.**

Ezen a díjakonfelül a rajzokat szeretnénk utaztatni. Támogatókat keresünk, akik ezeket a gyereket a továbbiakban is segítik. E munkákat szeretnénk elvinni a Vatikánba, Olaszországba, Németországba, Ausztriába és természetesen Magyarországon több püspöki székhelyre is. A legjobbakat képeslap és füzet formájában kiadjuk. A rajzok a Templomos Lovagrend Tiszántúli Komturjának tulajdonát fogják képezni. Köszönjük a rajzokat és az adományozók segítségét.

Akik támogattak, adakoztak...

1. Marcello Alberto Cristofani della Magione Nagymester (Olaszország) - képünk
2. Dr. Fr. Manfred Eder (Németország)
3. dom. Panajotis Floros (Ausztria)
4. dom. Andrea Capelli (Olaszország)
5. Dokomokos László országgyűlési képviselő
6. Gyermekétképzési Alapítvány (Megyeri István)
7. Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat (Edvi Péter)
8. Timár Vince vállalkozó
9. Fekete Lászlóné vállalkozó
10. Neubort László vállalkozó
11. Borsi Lajos vállalkozó
12. Timár András vállalkozó
13. Hornok Ernő újságíró
14. Alföld KHT.
15. Nagylaposi Rózsakert
16. Kert Kiwi Kft.
17. Sikér Kft.

18. CUTI Bt.
19. Uhrin Benedek
20. Viki Cipő (Csikós János és családja)
21. Németh B. László műsorvezető
22. Kossuth Rádió, „A mi időnk” szerkesztősége
23. **Iskolák, Óvodák**
  - Bethlen Gábor Szakképző Iskola és Kollégium
  - Kner Imre Gimnázium
  - Kiss Bálint Ált. Isk.
  - Szt. Gellért Kat. Ált. Isk.
  - Rózsashegyi Kálmán Ált. Isk.

- Kossuth úti Óvoda
- Selyem úti Óvoda
- Blaha úti Óvoda és a többi fel nem sorolt Óvodák

24. **Médiák:** (Gyulai katolikus Tv, Duna Tv, Hír Tv, MTV 1-Szegedi Körzeti Stúdió, Kossuth Rádió, Rádió 1, Vatikáni Rádió, Magyar Nemzet, Szabad Föld, KELET, Békés Megyei Hírlap, Képmás Magazin, Új Ember Katolikus Hetilap, Szó-Beszéd,

25. Gyomaendrődi Híradó, Városunk.)
25. Karamell-Snack Élelmiszergyártó Kft. (Gyomaendrőd)
26. Kner Nyomda Kft.
27. Zelnik József, Művészeti Akadémia (Vigadó)
28. Stranszkiné Németh Zsuzsanna varrónő
29. Élet Másokért Egyesület
30. Kereszténydemokrata Szövetség
31. Templárius Alapítvány
32. Templomos Lovagrend
33. Magyar Kolping Szövetség
34. Magyar Máltai Szeretetszolgálat Szarvasi Szervezete

35. Gallicoop Pulykafeldolgozó Rt. (Szarvas)
36. Bodor Györgyné (Nagykanizsa)
37. Magánszemélyek természetbeni adományai
38. Pénzbeli támogatások, csekken történő befizetések (169.600,-Ft Templárius Alapítvány számlájára)
39. Endrődi Tájháza És Helytörténeti Múzeum, Szonda István aktív közreműködésével
40. Múzeum Barátok Köre Egyesület
41. ifj. Varjú László
42. A rajzpályázat résztvevői
43. Endrődi Karitatív Munkacsoport önzetlen munkája

Isten fizesse meg kedves mindnyájuk önzetlenségét, nagylelkűségét és a szervezőknek a hetekig tartó kitaró és szívós szervezőmunkát. A csomagokat a Neubort házaspár szállította. Köszönjük.

Legyen áldott a közelgő karácsonyuk szeretteik, gyermekeik és barátai körében.

*Fr. Ungvályi János
commendator
A Templomos Lovagrend
Tiszántúli Komtúrja*

Támogatóink közül bemutatjuk:

1. A Gyermekétképzési Alapítvány igazgatója, Megyeri István 131 csomagot adott át a Templomos Lovagrend Tiszántúli Komtúrja szervezésének köszönhetően a következő intézményeknek, melyet a Szt. Imre templomban vettek át a sajtó és televízió nyilvánossága előtt:

- Szt. Gellért Katolikus Általános Iskola (35 csomag);
- Kiss Bálint Általános Iskola (50 csomag);
- Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola (30 csomag);
- Kossuth úti Óvoda (16 csomag).

Nyomda Rt. és itt mondunk köszönetet **Papp Lajos vezérigazgató** úrnak.

A Templomos Lovagrend részére a Templárius Alapítvány kérelmére a családok neveit és címeit a helyi **Családsegítő Iroda vezetőjének Czikkely Erikának és munkatársainak** köszönjük meg.

Fontos megemlíteni **Szonda István** és munkatársainak **NEVÉT**, a Múzeum Barátok Köre Egyesület tagjainak azt a színvonalas kiállítást, amit a gyermekek rajzaiból és a Lovagrend anyagából készítettek.

Nem utolsósorban az újonnan alakult **Endrődi Karitatív Munkacsoport** vezetőjének, **Szakályos Tibornénak** és minden **tagjának** a heteken át tartó megfeszített és kitaró szervező munkát.

2. A Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat magyar tagozatának vezetője, Edvi Péter az ünnepség előtt az utolsó pillanatokban lepte meg a gyermekeket.

100 karácsonyi csomagot adott át, egyenként 10.000 Ft/család értékben. Újabb 67 csomag leszállítása várat magára, melyet az ünnepek után fogunk leszállítani és az oktatási intézmények vezetőinek segítségével fogunk szétosztani a rászorultak között. Értéke több mint másfél millió forint. Hálásan köszönjük nemes lelkűségét és segítségét.

Összesen 131 csomagot adományozott az alapítvány pályázat útján ezeknek az intézményeknek, melynek értéke közel 700-eft volt. A csomagokat a Sikér Kft. tulajdonosainak köszönhetően, ingyen leszállították a helyszínre Juhász László gépkocsivezetőnek köszönhetően.

Vele utazott és segített bepakolni **Matyeczka József**, aki a Kossuth úti óvoda karbantartója. Ezúton köszönjük meg munkáját. Itt kell megemlítenem **Dr. Csoma Antalné** áldozatos munkáját, aki az iskolák közötti kapcsolattartást intézte és szervezte. **Fontos még megemlíteni**, hogy az összes, igen szép kivitelű meghívót ingyen készítette a Kner

ZÁRSZÓ

Uram. Köszönöm Neked.
 A mai nap minden kegyelmét, fényét, jószágát és örömét.
 Köszönöm Neked!
 A 167 családot, benne a közel 500 gyermeket. Arcuk ragyogását, simogató ölelését, mosolyát.
 Köszönöm Neked!
 Köszönöm a Templomos Lovagrendet, és minden szerető szívet, akik körülvettek.
 Köszönöm Neked.
 A mérhetetlen kegyelmed erejét, hívásod, amiért ma közénk jöttél.
 Köszönöm Neked.
 Megnyitottad a szíveket, lelkeket, megnyitottad ma a Mennyboltot.
 Köszönöm Neked.
 Azt a sok felajánlást anyagiakban, adományokban és a megnyílt szíveket.
 Köszönöm Neked.
 Az áldott sok kezét, ami ezt a mai napot előkészítette.
 Köszönöm Neked.
 Túlcsoorduló kegyelmed, mely hetek óta végigkísérte munkánkat és várakozásunkat.
 Köszönöm Neked.
 Minden nehézségét, örömét és napról-napra kibontakozó és mára kész művedet.
 Köszönöm Neked.
 A helyes irányt, a szervezői karizmát, a mindig kész megoldást.
 Köszönöm Neked.

Azt veszed észre, hogy tudsz ünnepelni, hogy várod a Kis Jézus születését, hogy tudsz örülni mások örömeinek, együtt tudsz érezni bajba jutott embertársaddal.

Ezt akkor tapasztalod meg, ha ismered a keresztség szentségét, ismered a szentlélek erejét.

Ez mi? A keresztlés és a bérmálás. Ezek azok az „eszközök”, amivel fel leszel vértelve, és nagy dolgokat tudsz cselekedni.

Ha ez hiányzik életedből, akkor nincs jól felépítve a lelked. Olyan, mint a ház, aminek nincs alapja. Ha nincs alapja, az összedől. Ilyen lesz a Te életed is.

Isten mindenkinek szabad akaratot adott, ezt jegyezd meg. Te dönts el, hogy mit akarsz!

Szikla alapot lelkednek, és felhagysz minden rosszal vagy a pogányok áldozatává válsz és lesz majd valami.

Egyet tudnod kell, hogy Isten szeret Téged. Mert előtte mindenki egyforma és nem személyválogató. Halld meg hívását, figyeld sorsodat és életed, akkor majd rájössz, hogy ezzel mit üzent Neked az Úr és mit kell választanod.

Köszönöm Istenem, hogy ezeket a gondolatokat számba adtad és elmondhatam.

Uram! Hálát adok a mai nap minden kegyelméért. Mutasd meg az utat ezeknek a gyerekeknek és mutasd az utat a

kétérdőknek.

Áradjon most szét kegyelmed hatalmas ereje, a szentlélek tüze Mindnyájótokra.
 Áradjon most szét a jó, a szép, az öröm és szeretet szíveitekben.
 Mutasd meg Uram a helyes utat, és találjatok rá a nap minden percében, minden nehézségekben és örömtölkben egyaránt.

Miről tudjátok majd ezt megtapasztalni? Onnan, ha megtértek és levetkőzitek a pogányok szokásait, gonoszságait, a drogot és az alkoholt elvetitek magatoktól. Azt veszed észre, hogy van más út.

Azt veszed észre, hogy téged is észrevesznek, meglátnak, és ez által már megszólított az Úr.

Minden jelentővő családnak, gyermeknek és vendégnek Istentől megáldott boldog karácsonyt és egészségben, békében, szeretetben teljes eredményes újesztendőt kívánok **MINDENKINEK.**

Köszönöm.

Fr. Ungvályi János

A különdíjas Takács Zoltán alkotása

Gyoma néprajza

Rovatvezető: Cs. Szabó István

„Babonaságok”, hiedelemvilág, szólások-mondások a 18-19.sz.-i Gyomán IV. rész

A dió kultikus szerepéhez tartozik még az építési áldozattal kapcsolatban /tovább folytatva sorozatunk III. részében az „építési áldozat”-nál említettek, idézve Bálint Sándor: A szögédi nemzet c. könyvéből, hogy különös tisztelet, szinte meghatottság nyilvánul meg tájunkon is idézett, hangoztatott jó kívánságban: „Adjon Isten minden jót, diófából koporsót...” /ugyanis jó módú embernek készülhetett diófából koporsó/. Érdekes megfigyelésem, hogy Gyomán, Füzesgyarmaton, Okányban és sok másfele vidékünkön az előre elkészített koporsóban a padláson diót tartottak.

Az „építési áldozat”-hoz tartozik még, hogy békéscsabai régi házak bontásakor a padlástapasztásból mumifikálódott süldőmacska tetemek kerültek elő. Idős emberek szerint; ez így volt szokásba, hogy mikor a padlástapasztásra került a sor a házépítés során, akkor vagy az új ház udvarán, szomszédban, vagy utcán elkaptak egy növendék /süldő/ macskát, agyoncsapták és betapasztották a rosszak ellen. Úgy mondták másfele is csinálnak ilyet a környéken. Sárrét udvaraiban egy edényben tejet vagy tojásokat raktak a fundamentumba, hogy ; „kiengeszteljük a föld szellemét”. A küszöb alá meg; tanált lúpatkót, pizt, raktak, biztosíccsák a szerencséjüket, meghogy mindig legyen pizük”. Mielőtt beköltöztek vona az új házba, egy tyúknak elvágta a nyakát a küszöbön; „mer’ ott víznek kellett folyani, nehogy kihajjék mingyán valaki az új házból”. Volt aki egy pár galambot reptetett ki az ablakon, hogy azok haljanak meg s ne valaki a házból. Az egyik idős emlékező így mondta; „...mink osztán nem vágtunk tyukot a küszöbön, mer’ közbe az egyik tapasztó cigánynak

meghótt vót a kilencedik gyereke, mondtuk osztán, hogy na kilett a juss, megvót adva az áldozat”. /Pusztainé Madar Ilona: Sárrétudvari néprajza Debrecen, 1983. 454 old./

Hiedelmek, „tanító” mondások; „Az új asszony, vagy asszony amikor az új házba költöznek, bevitelkor meg ne fogja az asztalt, idegen vigye be, mert máskípp ha megfogja veszekedni fognak az urával egész életükbe. Kenyeret szeletelés után „hanyatt” letenni, vagy sőt kiborítani veszekedést jelent. „Nagypinteken mossa a holló a fáját”, vagy s bűnös ember ezen a napon szálljon magába, térjen meg a bűnök útjáról, „osztán úgy ájjik az úrasztala elibe húsvét vasárnapján, tiszta szívvel-lélekkel, mer’ máskípp nincs értelme”. „Ha a „viselő asszony jobb csecse duzzadt, akkor jánya, ha bal csecse, fija születik”. „Amikor régen a határban, vagy otthon ittak az emberek kút vederből, kantárból, korsóból, „elébb lötyintettek egy kicsit a földre, földanyáknak”. „A fékezhetetlen gyereket így figyelmeztették: „Kara beste, vagy beste kara lelke rongy kölyke...”, kara vigyen el /azaz vigyen el az ördög, ti. kun s más ötürk nyelveken kara =fekete, beste=gonosz jelentésű/. „Hallod, ez a Guci / Gergely beceneve/ olyan rossz mint az ördögyszar! Luca napján /dec. 13./ nem szabad volt varni, mert akkor az üjesztendőben nem tojtak a tyúkok, ti. a gazdasszony „bevarrta a tyúkok seggét”. Naplement után ne aggy ki tejet a házból mer’ megrontják a tehenet, ha mégis kiadsz, akkor hincsel bele egy csipet sőt. „Este ne vidd ki a szemetet a házból mer’ megrontod a házínpit s kiadod a hasznót a házból. Ha kotló ül bent a tojáson, ne labdázson senki a házba, mert nem kél ki a csirke. „Rígen ha hullott az aprójószág, akkor egy hullát feldobtak a háztetejire vagy az udvaron fára felakasztottak egyet, hogy vigye el a szél a betegségét”. „Amikor tavasszal először látsz gólyát, rántsd ki egy hajszálad s mondjad; hajt rántok,

gólyát látok, szerencsét tanálok”. „Szümöcsre / szemölcse/ tegyél csimasz, olyan tökök veréb virit, s elmullik tülle”. „Akinék a nyakán, vagy akarhun kelis van, egy piros almát vegyen a kezibe s kerítse körül vele háromszor, aztán az almát hajinca el, aki felveszi oszt megeszi, arra ragad rá a kelis. Legjobb ha piaci napon a piac közelibe hajintya el, mer’ aki meglátta biztos felveszi, mer’ aszthiszi, hogy a piacos személy hagyta el. „Ha új lábost, edényt vesz a menyecske, a család kedves ételit főzze meg benne, mert akkor sohse fogy ki a házból a kedvükre való étel”.

Ne szüless esti órákban, mert akkor beteges leszel egész életedbe, meg ráadásul szegény is mint a templom egere. Igen rossz ilyen szempontból ha valaki hét és kilenc óra között születik, akár reggel, akár este. Jól jár aki mikor kakukk szót hall, pénz van a zsebibe, mert akkor egész évbe lesz pénz a zsebibe. Egyed napján / szept. 1./ állítsd a süldőt hizóba, mert akkor biztosan „tenyírnyi vastag” szalonája lesz. Aki húsvét előtt nagycsütörtökön kimegy a temetőbe, ott ráül egy sírra, belebámul a kezibe tartott tükörbe s ha abban lángot lát meg, még abban az évben rejtett kincsre akad. A fukar, zsugori gazdára azt mondták; „szurokszaró” /ti. a saját piszkát is kiszipolyozza/. „Nevet mint oláh a hegyen”, „Úl mint Panna Váradon”, „Ne dévankozz mán annyit neki/hanem csinájjad”, „Túl van az már Ungon-Bergen /vagyis a régi időkből való mondas lehet, amikor a lengyel határ fele menekültek kuruckodó eleink, azaz Ung és Berg vármegye fele/, „Körmöten macskának nehéz a fára mászni” / a minden anyagi lehetőség nélkül nagy munkába vágó fiatal házásoknak mondták volt/. „Olyan vagyok mint a kábabirka” /szédül/. „Vaktyúk is tanál patkót”. Fut mint a vereshasu nyúl”.

Cs. Szabó István

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETERE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Boltunk ajánlata:

- ⇨ Csempék
- ⇨ padlólapok
- ⇨ csaptelepek
- ⇨ külső, belső burkoló kövek
- ⇨ lermészelos kövek

Várom kedves vevőimet:

Neubort László kandallóépítő, Gyomaendrőd,
Fő út 52.

Tel/cfon. fax: 06 66 283-492

Mobil sz.: 06 30 349-1655.

Az Európai Unió részeként

Hannah Bartram cikke

„Az Európai Unió jövőre az egykori kommunista blokk 8 államával bővül. Függetlenül a politikai vonatkozásoktól, egy dolog biztos: az anyagilag támogatott mezőgazdaság előre meg nem jósolható helyzetbe hozza a kontinens legritkább madarait.

Jövőre olyan új fejezet kezdődik kontinensünk történelmében, amikor is az Európai Unió Ciprussal, Máltával együtt „magához öleli 8 keleti unokatestvérét” – amely Európa politikai történelmének legjelentősebb változása. Habár ezek az országok sok szenvedésen mentek keresztül, nem vitás, hogy még a két világháború sem okozott akkora pusztítást Kelet-Európa madárvilágában, mint amekkorát az EU-bővítés okozni fog!

A pesszimisták számára a Kelet-Európa madárvilágára váró végzet elkésérintően ismerős. Az anyagilag támogatott intenzív mezőgazdaság, a csatornázás, az utak, a vasút, a vízi út tervek, a tőzegki-termelés és az ipari fakitermelés várhatóan súlyos károkat fog okozni.

Mit lehet mondani az optimistáknak? Nos mindig van remény!

Kelet-Európában található Európa veszélyeztetett –fészkelő vagy téli vendég- madarainak 1/3-a, beleértve a cigányrécét, a parlagi sast, a harist, a túzokot, a fehér gólyát, a szalakótát, a kis örgébicsot, amely már eltűnt Nyugat-Európa kaszáloiról.

Az RSPB kelet-európai partnereivel együttműködve a Bird Life International védnöksége alatt komoly erőfeszítéseket tesz, hogy a régió ökológiai madárvilága és élőhelyeik ne tünjenek el úgy, ahogyan az már megtörtént Nyugaton. Bár az európai történelem tanulmányozása tanúsíthatja, hogy a kontinens gazdag olyan tévedésekben, amelyeket újra, meg újra elkövetnek.

Egymásnak ellenmondó nézetek

Megkezdődött a küzdelem Kelet-Európa vadvilágának megmentése érdekében, és a téli soha nem volt még ilyen nagy. Az RSPB munkatársa Waliczky Zoltán beszél a bővítés problémáikájáról:

„Amint a volt szocialista országok bekerülnek egy olyan tömörülésbe, amely a világ legvirágzóbb államait foglalja magába, ironikus, hogy minden egyes EU-tagország irigylit azt az elérhetetlen gazdagságot, amely most még „tapintható” közelségben van a hajdani vasfüggöny másik oldalán. Érthető, hogy a nyugati természetvédők és madármegfigyelők bámulják a madaraknak és a vadvilágnak azt a gazdagságát, amelyre Nyugat-Európában már alig emlékeznek. Például ki emlékezik még Nagy-Britanniában a haris szakadatlanul ismétlődő hangjaira? Mindeközben a kelet-európai politikuskok, gyárosok és mezőgazdászok elbűvölve hallgatják Brüsszel ígéreteit a gazdasági felvirágozásról, amely szinte elképzelhetetlen az itt élő emberek számára. A szomszéd fűje még soha nem volt zölddebb, mint most. És soha előlött nem kellett ekkora harcot megvívniuk a természetvédőknek ilyen rövid idő alatt.”

En az RSPB mezőgazdasági politikájának szakértőjeként (Hannah Bartram) az európai bővítéssel foglakozom. Szerencsém volt végigutazni a kontinens keleti részeit, és minden egyes alkalommal mely benyomást tett rám a vadvilág gazdagsága. Kelet-Lengyelország tájai olyanok, mint ha visszautaznánk az időben. A Biebrza mocsaraknál állva el lehet képzelni, milyen lehetett az Ely szigetétől Kelet-Angliáig terjedő lápvídek. Nézni, ahogy a jávorszarvas átcsörtet a mocsáron, ahogyan a fehérszárnyú szerkő a daru

Fotó:Péchy Tamás

krugatásától kísérve megmártózik a vízben –ezek olyan élmények, amelyeket soha nem lehet elfelejteni. Könnyű elmerülni a vadvilág romantikájában és azt hinni, hogy mindez örökké így fog tartani, de a délen levő Szlovéniától az északi Észtszország számos lehetséges fejlesztés várható, ami veszélyezteteti vagy tönkre is teszi a legjobb élőhelyeket. Jelek vannak például arra, hogy Biebrza keresztül főútvonalat fognak építeni. Van bárhol is biztonság? Norbert Schaffner, az RSPB európai programjának főnöke egy kicsit pragmatikusabban szemléli a helyzetet: „ne nézzük rózsaszín szemüvegen át Kelet-Európát. Keleten is meg vannak azok a problémák, mint Nyugaton. Például a kommunista időszakban a legtermékenyebb területeket a kollektívizálás jegyében szántóterületté alakították a mind nagyobb természetértékek érdekében. A rendszer elégtelenségei hagytak azonban teret a madaraknak, például a szalakótának és a kis örgébicsnek. Az alacsony intenzitású mezőgazdaság és a vadállományban gazdag területek kombinációja az, ami Kelet-Európát gazdaggá teszi, és érdemessé a régiót arra, hogy harcoljunk érte. Ez a küzdelem kemény lesz. Nyugaton már eladtuk a lelkiunket a gazdasági felvirágzás érdekében, és az Európai Unió bővítésének egyik eredménye a jobb életkörülmények lehetősége lesz – legalább is keletről nézve. Ha egy kelet-európai gazdának választania kellene: van egy BMW-je és rovarirtóval kezeli a földjét, vagy lovai vannak és szekere, valamint fehér gólya a mezőn; a legtöbben az előzőt választanák. Ki nem?

Az a lényeg, hogy fel kell ismerni: lesz változás, de meg kell bizonyosodni arról, hogy a pénzügyi támogatást oly módon használják fel, a gazdák, hogy ne tegyék tönkre a környezetet, hogy az infrastrukturális építkezések elkerüljék a legfontosabb élőhelyeket, és hogy Kelet-Európa országai nagyobb védelmet fordítanak természeti kincseinkre”.

Valóságos bőség

Számos angol madarász úgy véli, hogy Kelet-Európa pusztán egy híd, ahol több keleti elterjedésű madár, mint például a fekete sas, a tavi cánkó, és a citrombillegető hazája közelében talál magának élőhelyet. Habár ez igaz, nem ez teszi Kelet-Európát olyan különlegessé, hanem madár-bősége. A 8 kelet-európai ország együttes területe csak 20-25%-át teszi ki az EU jelenlegi

15 államának, de az új belépőknek több madárfajból is ötször akkora állományuk van – ilyen például a fehér gólya. Hagyományosan úgy tekintünk a fehér gólyára, mint az élet hordozójára és öröm forrásra minden tavasszal a madár megjelenése. Kelet Európa útjain utazva –ahol a gólyák kelepelése felhangzik minden falusi utcákon – könnyű a hiedelem eredetét felfedezni. De mi lesz a hagyománnyal Belgiumban, Dániában és Hollandiában, ahol a fehér gólyákat a kezén is megszármolhatja az ember, néhol már egy kezén. Azt hiszem, a fehér gólya eltűnése jól jelképezi a hagyományos vidéki életforma romlását, illetve megsemmisülését.

Az EU közös agrárpolitikája következtében a madarak széles körű eltűnése látszik a legnagyobb fenyegetésnek. Talaly Koppenhágában megállapodtak ugyan abban, hogy a támogatásokat a környezetvédelemre fordítják, de ehelyett a támogatások 1/5-ét máris elvonták a környezetbarát mezőgazdasági tervek-től és közvetlenül a gazdáknak fizetik ki; kikövezzve ezzel az utat az intenzív gazdálkodáshoz. Paul Donald az RSPB kutató biológusa, aki az európai madarak hanyatlását tanulmányozza, úgy véli:

„Néhány madárfaj nyugat-európai fogyásának éves mértéke nagyobb, mint a dodó eltűnéséé felfedezésétől kiirtásáig.

Senki sem tudja megjósolni a vörösfejű gébics és a nyaktekeres kihalásának idejét Európában, de rendszeresen költő madárként már mindkettő eltűnt Nagy-Britanniából, a haris elterjedési térképe pedig az EU keleti határvonalát is kirajzolja.

Az intenzív mezőgazdaság nem az egyetlen veszély a kelet-európai madarakra nézve. Ahogyan a régió mezőgazdasága fejlődik, úgy fejlődnek az infrastrukturális beruházások is a közlekedésben. Néhány éve a Bird Life International feljegyzi a Fontos Madárlelőhely Területeket (IBA) Kelet-Európában. Az IBA minősítéshez a területnek a madarak megőrzése szempontjából kell jelentősnek lennie. 2001-ben közzétették a kontinens valamennyi IBA területének jegyzékét. Eddig 318 ilyen helyet jegyeztek fel a 8 kelet-európai országban és több kijelölése várható. Valamennyi IBA terület rendkívüli védettséget vagy Natura 2000-es területként minősítettek. Egyedül a közlekedési tervek Kelet-Európa legfontosabb madárlelőhelyeinek mégis több mint negyedét veszélyeztetik – mutat rá a Bird Life International jelentése. Abban bízhatunk, hogy legalább néhány különleges életközösség és táj megmarad – a fenntartható mezőgazdaság keretein belül. Az EU csatlakozás előnyöket és hátrányokat hoz az új országoknak. Az RSPB és partnerszervezetei küzdenek azért, hogy a régió különlegességei egmaradjanak, és megvédjék a vadvilágot a leginkább veszélyeztetett eljárásoktól, míg bátorítják az, hogy az európai törvények az eddiginél nagyobb fokú védelemről gondoskodhatnak.

Madarak, amelyeket Európa elveszíthet

25 globálisan veszélyeztetett madárfaj fordul elő rendszeresen Európában. Ezek közül 8 költ, vagy áttelel abban a 8 keleti államban, amely hamarosan az EU része lesz...”

Cigányrécé, steller-pehelyrécé, fekete sas, parlagi sas, fehércarkmú vércse, haris, túzok, csikosfejű nádiposztás.

Hannah Bartram cikke az RSPB-től a Birdwatch 2003. júliusi számában

Fordította: Négyesi Tamás, megjelent a Madár távlat X. évf. 5. számában, 2003. szeptember
Közreadta: Császárné Gyuricza Éva

HÍREK A KÁRPÁT-MEDENCÉBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

CSÁNGÓ HIMNUSZ

Csángó magyar, csángó magyar,
Mivé lettél csángó magyar?
Ágról szakadt madár vagy te,
El vettette, el felejtve!

Egy pusztába telepedtél,
Melyet országnak neveztlél,
Most se országod, se hazád,
Csak az Úr Isten gondol rád.

Idegen nyelv bébortja nyom,
Olasz papocskák nyakadon,
Nem tudsz énekelni, gyónni,
Anyád nyelvén imádkozni.

Én Istenem hová leszünk?
Gyermekeink, s mi elveszünk!
Melyet apáink öriztek,
Elpusztítják szép nyelvünket.

Halljuk áll még Magyarország,
Úr Istenünk Te is megáldd.
Hogy rajtunk könyörüljenek,
S elveszni ne engedjenek.

Mert mi is magyarok vagyunk,
Még Ázsiából szakadtunk,
Úr Isten sorsunkon segíts!
Csángó magyart el ne veszíts.

Budai Ilona népdalénekes karácsony előtt megjelent új könyvének címe: „Székely mesebeszéd” és mellette van egy CD is. A könyvben, illetve a CD-n 11 nagyon szép és kedves székely népmesének örülhetnek gyermekek, felnőttek egyaránt.

Az „Ismerős Arcok” nevű blues-rock zenekar két nagysikerű koncertet adott Székelyföldön, Udvarhelyen és Kézdivásárhelyen. Útközben Nyerges-tetőn az 1848-49-es szabadságharc idején itt lemészárolt őrzők emlékének egy fakeszertet állítottak a kopjafák mellé. Ezek a székely magyarok

-egy pásztor árulásának lettek áldozatai- életüket adták a magyar szabadságért.

Temesváron emlékeztek a forradalom 1989. december 20-i helyi győzelméről. Az évfordulós rendezvényen részt vett a román államfő Ion Iliescu is. Megemlékeztek arról, hogy a forradalom helyi győzelmének jelképeként akkor a Bánság legjelentősebb városát kommunizmusmentes várossá nyilvánították. A történelmi pillanat emlékeként megszólaltak a város szíriénái, ott volt asz ünnepségen mintegy 200 forradalmár, beszédet mondott az államfő után az akkor megalakult Román Demokratikus Front vezetője Lorin Fortuna. Sajtótájékoztatót tartott Tőkés László református püspök, aki hangsúlyozta, hogy 1989 nem befejezett múlt, mert csak a kommunista önkényuralmi rendszertől való szabadulás hosszúra nyúlt folyamatáról van szó, és a román politikában még mindig jelen van a magyarellenesség...

Marosvásárhelyen ünnepelte az RMDSZ megalakulásának 14-ik évfordulóját. Ott elmondták, hogy az erdélyi magyarságnak a szülőföldön való maradásának és ottani boldogulásának egyik feltétele az elkobzott vagyonok visszaszolgáltatása. Markó Béla hangsúlyozta, hogy a szellemi jogok tekintetében jelentős eredmény, hogy az alkotmány garantálja az anyanyelv használatot, az anyanyelvű oktatást, az oktatási intézmények kiépítését, amely eredmények vezetnek az autonómiához, amit nem kiáltványokkal, hanem nehéz, küzdelmes munkával lehet csak elérni...

December 28-án megtartott szerbiai parlamenti választáson 19 párt és koalíció versengett a 250 képviselői mandátumért. Tizenkét párt, 6 választási koalíció és egy polgári csoport szállt ringbe, összesen 4245 jelölttel. A választási eredmény a radikálisok biztos győzelmét hozta, ám a kormányalakítási lehetőségük inkább a szerényebb eredményű demokratikus irányzatú pártoknak van. Sajnos nem jutott be a parlamentbe a Kasza József vezette Vajdasági Magyar Szövetség, amely az „Együtt a toleranciáért koalícióban, a kisebbségi és regionális pártokkal együtt indult. Ennek a koalíciónak nem sikerült elérni a parlamenti küszöböt -5% -. Mint ismeretes, korábban a vajdasági magyaroknak 6 képviselőjük volt a kormányban, és Kasza József volt a kormány egyik alelnöke. A mostani választási kudarc miatt Kasza József a VMSZ elnöke felajánlotta lemondását. Ágoston András kezdeményezi, hogy hozzák létre a vajdasági magyar pártok koalícióját. A törvényhozásba 6 párt jutott be, a Szerb Radikális Párt – (81 mandátum), Szerbiai Demokrata Párt (53 mandátum), Demokrata Párt (37 mandátum), G17 Plusz (34 mandátum), Vuk Draskovics és Velimir Ilies vezette koalíció (23 mandátum), Milosevics Szerbiai Szocialista Pártja (22 mandátum). Érdekes még, hogy Koszovóban a radikálisok sikere 42%! volt. E sorok írásakor még csak sejteni lehet, hogy Szerbia legerősebb pártja ellenzéki szerepre készül.(?), de a tárgyalások még csak most kezdődtek, a kormány alakításhoz 126 képviselő kell. A radikálisoknak és a szocialistáknak is egy-egy hágai vádlott fémjelzi a listáját, Seselj, és Milosevics!... El lehet és kell azon gondolkodni, hogy mivel magyaríazható a szélsőségesek ily mértékű erősödése, a csetnikvilág visszatérése, a Milosevics-Seselj rezsím ilyen arányú támogatottsága? Talán a rendszerváltásban csalódtak, a nemzeti büszkeségükben sértett Szerbia hívta őket vissza?

Ukrajnában jövő év őszén kerül sor az elnökválasztásra. Igaz még 10 hónap van hátra, mégis sokan úgy vélik, hogy a Kucsma államfőhöz hű erők az alkotmánymódosítással a jelenlegi hatalom jelentős ellenfelének számító -jobb oldali politikus- Viktor Juscenko – minden idők legsikeresebb volt kormányfője - semlegesítésére törekcsenek.

Evangélikus Oldal

Jézus mondja: az ég és a föld elmúlik, de az én beszédeim nem múlnak el.

Márk evangéliuma 13,31

Ünnepnapokban bővelkedő időszak után most ismét visszatérhettünk a hétköznapiak rendes kerékvágásába. Sok energiát felemésztettek bennünk a mögöttünk álló hetek, kinek a boldog ünnepi készülődés, kinek az ilyen ünnepi időszakban felerősödő magányérzete miatt. Most mégis erőt kell merítenünk az újra elinduláshoz, hogy újra megtaláljuk a helyünket az egyszerű munkanapokon is. Szeretném, ha ebben nem csak most, de a jövőben is az Élő Ige, Jézus Krisztus segíthetne és erősíthetne bennünket.

Az evangélikus bibliaválasztó útmutatónk 2004. évre szóló igéjével köszöntöm szeretettel az olvasókat az újesztendőben. Múlандó és állandóan változó világunkban legyenek most és mindig előttünk útravalóként Krisztus szavai, melyek örökké érvényesek maradnak, amelyekre lehet számítani, és akár egész életünket építeni. Amit ő mond, az az örökkévalóság üzenete. Ezért lehet, és kell nekünk tanítványoknak a történelem sodrában egyedül ehhez igazodnunk, és az események helyes értékelését ebből megtanulnunk.

Evangélikus oldal – olvashatják a fejlécen - de nem csak az evangélikusokat szeretném megszólítani ezen a lapon. Evangélikus oldal, de ez nem jelenti azt, hogy „Magunkról, Magunknak” szólnánk. Reményem az, hogy ami ezen az oldalon lesz olvasható a jövőben, sokkal inkább olyan keresztény értékeket képvisel majd, amelyet mindannyian sajátunknak érezhetünk, felekezeti hovatartozás nélkül.

Akkor mégis mitől lesz evangélikus ez az oldal? Ehhez előljáróban mégis magunkról lutheránusokról írok egy keveset. Arról, hogy mit jelent számunkra az evangélikusságunk. Arról, hogy mi az, amiért kicsit másképp látjuk körülöttünk a világot, és hogy mi az a zsinórmérték, amelyhez mindent viszonyítunk.

Mint mindannyian mi is a múltból, a történelmünkől építkezünk, de most mégsem Luther Márton egyházújító munkájának leírásával kezdeném ezt a rövid bemutatkozást. Sokkal inkább azzal, hogy ennek a munkának a nyomán, ma itt Gyomaendrődön és szerte az országban, mit jelent számunkra a gyülekezet közösségéhez tartozni.

Egy olyan keresztény úton járni

- amelyen a feltámadt és élő Jézus Krisztus erőterébe kerülhetünk,
- ahol a Biblia jelenti az iránytűt és a kereszt a tájékozdási pontot,
- ahol életünk minden helyzetében Isten gondviselésének bizonyossága a meghatározó,
- ahol nem a magunk eszében és erejében, hanem Istenben bízunk,
- ahol nem csak a saját felekezetünkkel szeretnénk testvéri közösségben élni,
- ahol a munka és a hivatás istentiszteletté válhat,
- ahol a családot Isten különleges ajándékának tartjuk.

Szeretnénk együtt végigjárni az utat!

A feltámadott Jézus Krisztus a tanítványok mellé szegődött az Emmaus felé vezető úton. Így szeretnénk mi is embertársaink mellé állva

- hirdetni és megtagasztalni a keresztségben, hogy Isten szeretete mindent megelőz,
- elmondani és megmutatni esküvőkön, hogy Isten szeretete kifogyhatatlan tartalékot jelent,
- a sírókkal és remegő szívűekkel megosztani a bizonyosságot, hogy a halál után nem a semmi, hanem Isten szeretete vár minket.

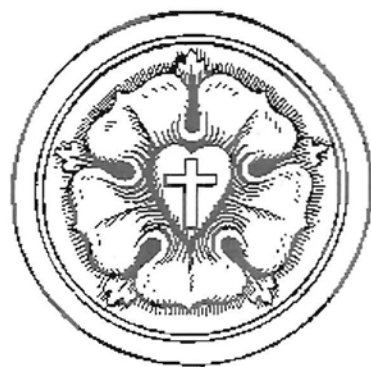
És útközben...

- az istentiszteleteken hétről hétre figyelünk Isten aktuális szavára, és az úrvacsorában részesedünk az Élet Táplálékában,
- napi bibliaválasztással próbálunk tájékozódni az igazi és tartós értékek mentén,
- tanuljuk a leleményes szeretet titkát, azt, hogy nem önmagunkért élünk.

Második éve végzem szolgálatomat itt Gyomaendrődön kicsiny gyülekezetünkben, amely sok-sok megpróbáltatást átélt, – többek között azt is, hogy 1977 óta nincs helyben lakó lelkésze – mégis megmaradt, és valódi szeretetközösségként tesz bizonyosságot mindazokról az ajándékokról, amelyeket Isten kegyelméből megtapasztalt.

Oldalunkon ezeket szeretném hónapról hónapra továbbadni, hogy legyen miből erőt merítenünk, és a mulandóság világában igazi értékekre lelhesünk.

Horváth Z. Olivér evangélikus lelkész

Gyülekezeti alkalmaink:

Istentisztelet:

vasárnap 9 órai kezdettel
(Minden hónap 2. vasárnapján úrvacsorai alkalommal.)

Gyülekezeti Bibliaóra:

szerda 15 órai kezdettel
Sorozatunk: A Tízparancsolat
(A téli időszakban a havazás beálltával, hóolvadási szünetel ez az alkalom.)

Konfirmációi előkészítő 16-18 éveseknek:
hétfő 16 órakor

Hivatali elérhetőség:

Telefonon egyeztetett időpontban.
Telefonszám (hétköznapi 9-17 óra között): 56/352-437

Alkalmainkra minden Testvérünket és Érdeklődőt szeretettel várunk!

GYEREKEKNEK

Mesék, versek...

FUT A KICSI CSACSI

(Varga Katalin verse)

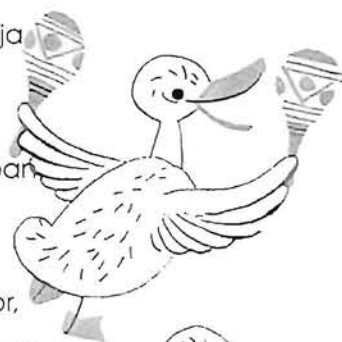
Fut, siet a kicsi csacsi,
 Vele fut a kicsi kocsi,
 Kicsi kocsin bácsi, néni
 Meg a pici Piri s Béni,
 ki a finom kiflit kéri.
 Ott a vajás kifli!
 A kosárból vedd ki!
 A csacsinak nem adunk!
 Hiába rí, nem adunk,
 inkább gyalogolunk.
 Gyalog megyünk Budára,
 odaérünk szerdára.
 Ott a hegyek magasak,
 a hegytetők havasak.
 Hát a szánkót, sítalpakat
 elhoztuk-e? Mondd meg!
 SÍ! SÍ! Juj, de siklik ez a sí!

A HÁROM SÁRGA KACSA ÉNEKE
(Varga Katalin verse)

Három legény karácsonykor,
 As, Tás, Pikulás,
 tíz rigót fog fenn a dombon
 As, Tás, Pikulás.
 Tíz rigót mind megkopasztja,
 kalácstészta dagasztja
 As, Tás, Pikulás.
 Ó mi hó!
 Lám a tíz rigó
 ablakot vág a kalácson.
 Ez ám a vidám karácsony!
 Dó, mi, szó!
 Zeng a nótaszó,
 Füttyög a tíz rigó.

Három legény karácsonykor,
 As, Tás, Pikulás.
 tíz békát fog fenn a dombon,
 As, Tás, Pikulás.
 Tíz békát csuprokba rakja,
 kocsonyának megfagyasztja
 As, Tás, Pikulás.
 Ó, bé, kú!
 Lám, a hars torkú
 békahad a sok csuporban
 brekegni kezd azon nyomban
 ó, bé, kú!
 Égi háború!
 Tíz béka száztorkú!

Három legény karácsonykor,
 As, Tás, Pikulás,
 tíz tücsköt fog fenn a dombon,
 As, Tás, Pikulás.
 Tíz tücsköt is megtisztítja,
 s pálinkában felforralja
 As, Tás, Pikulás.
 Ó, ó, ó!
 Lám a csobogó
 pálinkában benne ülnek,
 s éjjel-nappal hegedülnek,
 dó, mi szó!
 Zeng a nótaszó!
 Peng tíz tücsökvonó.

Új kommunikációs programmal jelentkezik a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia

„Hit, tudás, emberség” - az Egyház ezzel az üzenettel állítja középpontba a katolikus iskola értékeit

hit, tudás, emberség

Magyar Katolikus Egyház

city-light formában, valamint telefonfülkéken kialakított reklámfelületen. A hit, tudás, emberség gondolatát - társadalmi célú hirdetésként - hanghordozókon is eljuttatja az Egyház a nyilvánosság számára.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia a jövő év folyamán különböző rendezvényeken kívánja elemezni és megvilágítani üzenete tartalmát.

A katolikus oktatási és nevelési intézetek életfilozófiájuknak tartják, hogy az Evangélium szellemében - az egész emberre figyelve - az emberi teljesség megéléséhez segítsék diákjaikat. Ebben a tevékenységben a katolikus intézmények

munkatársai azoknak a szülőknek akarnak segítséget nyújtani, akik gyermekeik fejlődésében a hit, tudás, emberség egységét tartják kívánatosnak.

Az egy évre tervezett program során - bevezetőül - decemberben és februárban 400-400 óriásplakáton lesz látható diákjai körében a fiatal tanár alakja. A plakát megjelenik még metróállomások peronjain és

MAGYARORSZÁG UNIÓS CSATLAKOZÁSI FELKÉSZÜLÉSÉRŐL

Átfogó Monitoring jelentést adott ki az Európai Bizottság a 2004. május 1-jével az Európai Unió teljes jogú tagjává váló országokról, így hazánkról is.

Ez az irás nem átfogó értékelés, hanem abból a szempontból vizsgálja a csatlakozó országokat, mennyire tettek eleget a csatlakozási jegyzőkönyvben vállalt kötelezettségeiknek.

Magyarország esetében a Monitoring jelentés egyetlen területen fogalmaz meg komoly aggodalmakat, és ez a mezőgazdaság.

Az európai uniós tagságnkkal kapcsolatos feladatok nem zárultak le 2002. április 16-án, amikor a csatlakozási szerződést aláírták. Fontos feladat, hogy a társadalom minél szélesebb körben tájékozott legyen, hogy tisztában legyünk azzal, hogy mit is jelent a tagság a mindennapi életünkben. Ebben a folyamatban a magyar civil szervezeteknek igen fontos szerepük van, így az Európa Ház egy kiadvány sorozatot indít, aminek részeként a Monitoring jelentés magyar nyelvű fordítását eljuttatták ide Endrődre, az Endrődiek Baráti Körének Egyesületébe is, - merthogy az egyesület tagja az Európa Háznak!

A Monitoring Jelentés nagy anyag, abból csak „szemelgetni” lehet itt az újság hasábján, de ha olvasóink közül van aki el akarja olvasni teljes terjedelmében, szívesen átadjuk olvasásra a Szerkesztőségben (Endrőd, Damjanich u 15). (F. Szerkesztő)

A. Bevezetés

A Monitoring jelentés két fő részből áll.

Az első rész a gazdasági témákkal foglalkozik, amiben röviden leírásra kerül Magyarország gazdasági fejlődése, és ezután leltárba veszi azokat a szükséges gazdasági reformok végrehajtását, melyeket a 2002. évi Éves Jelentés megjelölt.

A második rész áttekintést ad arról, hogyan áll hazánk a csatlakozási szerződésből eredő, az összes kötelezettség és követelmény végrehajtásában, mind a jogalkotás, mind a jogalkalmazó szervezetrendszer szemszögéből, ideértve az adminisztratív feladatokat és a végrehajtást. A bíróság és a közigazgatás általános helyzete és a hatékony korrupció-ellenes intézkedések kidolgozása is ide tartozik.

A jelentés a 2003. év szeptember végi állapotot tükrözi. Az addig ténylegesen meghozott döntéseket, a ténylegesen megalkotott jogszabályokat, a ténylegesen alkalmazott intézkedéseket, és a ténylegesen létrehozott és működő szervezetrendszereket rögzíti.

Ez az értékelés abból indul ki, hogy Magyarországnak a csatlakozás idejére teljesen felkészültnek kell lennie a tagságra.

B. Gazdasági kérdések

A Bizottság 2002. évi Jelentésében megállapította, hogy „Magyarország működő piacgazdaságnak tekinthető és a jelenlegi reformok folytatása esetén képesnek kell lennie arra, hogy Unión belül verseny nyomasztásának és a piaci erőknek megfeleljen.”

1. Gazdasági fejlemények

„Magyarország általános gazdasági egyensúlya romlott, különös tekintettel a GDP szerkezetére, a külső egyensúlyra, valamint az árfolyam és a kamatlábak stabilitására. A 2002. évi jelentős államháztartási hiányt egy szorosabb, habár igen ambiciózus 2003-as fiskális politika és egy szigorú 2004-es költségvetési terv követte, ugyanakkor inkonzisztens monetáris és arfo-

lyam-politikai döntések további nehézségeket okoztak. Kedvezőtlen nemzetközi környezetben, de erős kereslet oldali támogatással a GDP 3,3%-kal bővült 2002-ben. 2003 első felében a növekedés üteme éves szinten 2,6%-ra mérséklődött.”... „Az éves infláció 2002-ben 5,2 százalékra süllyedt, majd 2003 májusára a rendszerváltás óta a legalacsonyabb szintre, 3,6%-ra csökkent, ezután azonban augusztusban ismét nőtt, 4,7%-ra.”

2. Az ajánlások teljesítése

„Az államháztartási hiány csökkenő tendenciát mutat a fiskális politika 2003-as fordulata óta, de további erőfeszítésekre van szükség az államháztartási reformok terén. ... A 2002-es 9,2%-os GDP arányos államháztartási hiány 2003-ban 5 százalék alá kell, hogy kerüljön, és 3,8 % legyen 2004-ben.

... Az egészségügyi reform egy tízéves program keretében valósul meg, ennek jelentős lendületet adott a privat háziorsvos praxisok létrejöttének lehetősége 2002-ben és az új 2003-as törvény, amely lehetővé teszi az egészségügy jelentős mértékű privatizációját, beleértve a kórházakat is... Az új törvény alkalmazásának első lépéseként a kormány 31 kórházat vont be az adósság enyhítési programba, előkészítendő a későbbi privatizációt.

... A bérek növekedése mérséklődött 2003-ban a 2001-es és 2002-es igen magas ütemet követően, különösen az üzleti szférában, a gazdaság kezd hozzászokni az alacsonyabb inflációs környezethez... Azonban 2003 első 7 hónapjában a 2002-es intézkedések tolvagyűrűző hatásai erősebbek voltak, mint az általános növekedés-lassulási tendencia és így a reálbérek éves szinten újabb 13,1%-kal nőttek. Így bár a versenyszféra bruttó bérnövekedése egyértelműen 7-8%-ra csökkent, a reálbér növekedés az egész gazdaságot tekintve továbbra is jelentősen meghaladja a termelékenység növekedési szintjét.”

C. A csatlakozási tárgyalásokból fakadó kötelezettségek és vállalások

A Magyarországról szóló 2002. évi Éves Jelentésben a Bizottság megállapította:

„Magyarország általánosságban eleget tesz a tárgyalásokon vállalt kötelezettségeinek. Azonban késedelem tapasztalható az állat-egészségügyi szabályozás átvételében, az importált halak méret szerinti ellenőrzésre vonatkozó szabályozás módosításában, a gáztörvény elfogadásában és egyes környezetvédelmi jogszabályok módosítása tekintetében (Nemzeti Hulladékkezelési terv, regionális és helyi hulladékkezelési tervek, csomagolás, hulladékkezelés). Ezen feladatok teljesítése még Magyarország előtt álló feladat.”

... Magyarország a legtöbb területen eredményeket ért el a közigazgatási kapacitás kiépítésében. Azonban további erőfeszítések szükségesek különösen a mezőgazdaság, a közlekedés, a regionális politika, a környezetvédelem a pénzügyi ellenőrzés területén. További tennivalók vannak az adminisztratív kapacitás kiépítése területén annak biztosítása érdekében, hogy teljesüljön a közösségi alapok biztos, hatékony és ellenőrizhető kezelése.”

A Monitoring Jelentés ezt követően 29 cím alatt részletezi a megállapítását (pld. közigazgatás, igazságszolgáltatás, korrupció elleni intézkedés, árak, személyek szabad áramlása, mozgása, tőke szabad áramlása,

stb.) ebből csak a mezőgazdasággal kapcsolatos megállapításokból ismertetünk részleteket.

„A mezőgazdasági fejezet nagyszámú kötelező szabályt tartalmaz, amelyek jelentős része közvetlenül alkalmazandó a tagállamokban.... A csatlakozó országoknak készen kell állniuk a közös piaci szervezetekbe való integrációra a mezőgazdasági termékek széles skáláján, egyebek közt a szántóföldi növények, zöldségek, gyümölcs és hústermékek, esetében. A fejezet részét képezi az állategészségügyre és növényegészségügyre vonatkozó részletes szabályozás. Az egységes piacon az állategészségügy és az élelmiszerbiztonság megőrzése érdekében fontosak a vetőmagok minőségével, a károsítókkal, valamint a növényvédő szerekkel kapcsolatos szabályok.

Az új Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) 2003. július 1-én jött létre hivatalosan, a már létező Agrár-innovációs Központ és a SAPARD Hivatal összehívására révén. Az új kifizető ügynökség felkészülési munkáit sürgősen fel kell gyorsítani, különösen az informatikai rendszer fejlesztése és eljárásrendek kialakítása, illetve a személyzet felvétele és képzése terén. Bár az utóbbi 6 hónapban fontos előrelépés történt a mezőgazdasági parcella-azonosítási rendszer (MePAR) kialakításában, a teljes mértékben működőképes Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszer (IIR) létrehozása továbbra is súlyos késébe van, mind technikai, mind pedig szervezési szempontból. A még hátra lévő feladatokat és a rendelkezésre álló időt tekintetbe véve ma már komolyan kétségbe kell vonni, hogy Magyarország rendelkezhet-e egy működő rendszerrel a csatlakozás napján.”

... „Magyarország jó eredményeket ért el a minőségpolitika és a biogazdálkodás terén”.

... „Ami a gazdálkodók közvetlen támogatását illeti, a Magyar Kormány döntött arról, hogy a tagság első évében az egyösszegű terület alapú támogatási rendszert alkalmazza.”

Vidékfejlesztés

A vidékfejlesztés intézkedések irányító hatósága a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium lesz. Az MVH lesz a vidékfejlesztési intézkedések kifizető ügynöksége és felelője az intézkedések végrehajtásáért. ... Összesében komoly aggodalomra ad okot, Magyarország felkészültsége a vidékfejlesztési programok végrehajtásában, különösen a még befejezésre váró munkák mennyisége, s felelősségi körök tisztázatlansága és a gyenge koordináció miatt.”

D. KONKLÚZIÓK

... „Azokon a területeken, ahol az előző Éves Jelentés javaslatokat fogalmazott meg, némi előrelépés történt, azonban még mindig maradtak további tennivalók.

... Magyarországnak azonnali és határozott lépéseket kell tennie négy komoly aggodalomra okot adó területen a közösségi vívmányok egy fejezetében, a csatlakozás időpontjára kész kíván lenni.

Ez a mezőgazdaság fejezetben, Magyarország felkészülését illetően a Kifizető Ügynökség felállítását, az Integrált Igazgatási és Ellenőrzési rendszer működtetését, a vidékfejlesztési intézkedések végrehajtására való felkészülést és a közegészségügyi szabályok betartását az élelmiszer-ellátó üzemekben.

Közreadta: Császárné Gyuricza Eva

Irodalmi oldal

PÁSKÁNDI GÉZA
(1933-1995)

Páskándi Géza alakját, gondolatait, irodalmi munkásságát idézte fel - tavalý néhány hónapon keresztül - a Petöfi Irodalmi Múzeum.

A költő, író, színpadi szerző hányattott sorsának bemutatásában, a kiállítás megszervezésében fontos szerep jutott a feleségnek, Páskándiné Sebők Anikónak is. Dokumentumokkal, fényképekkel, személyes tárgyakkal, videofelvételekkel emlékeztek az elmúlt évben éppen 70 éve született, Kossuth-díjas íróra.

Önéletrajzának részletével, költői szépségű, filozofikus gondolataival, versével emlékezünk mi is az 1995-ben elhunyt erdélyi

művészre.

„A méltó túlélés a boldogság maga. Ebben nincs pardon számomra. Én teljes egészében a szeretet-tan oldalán és álláspontján állok.

(...) Az igazság az bennem, az életemben van. Én az igazság része vagyok.

Bízom abban, hogy mint magánember nem tudom még azokat sem gyűlölni, akik nekem rosszat tettek. Ez az én magánügyem, ezt nem tehetem közösségi normává. Ideológiákat tudok csak gyűlölni, azt viszont most és mindörökké.”

„El kell mennem
Addig a házig.
S ha teteje
közben beázik!
El kell mennem
addig a házig.
S ha minden
lakója
holtra fázik!
El kell mennem
addig a házig.
S ha belőlem
már csak a
gerenda látszik!
El kell mennem
addig a házig.

S ha lent
vályog-közét
egyik töltik!
El kell mennem
addig a földig.
S ha szupját
fübe
eső döngölte!
El kell mennem
Abba a földbe.”
(Ars poetica a pusztán)

„Nem is a rácsban van a rabság, hanem a gondolatban, (...) hogy a rabok jai, kiint maradtak.”
(Nem igaz! 1958. részlet)

„Mert bár mindig rátarti voltam s vagyok erdélyi mivoltomra – örökké magyar írónak, egyetemes magyar írónak akartam tudni s nevezni magam.”
(A megvallás)

A Piros maciár c. kötet, amit bezúrtak és amiért hatévi börtön járt, a költő dedikálta önmagának, 1966-ban szabadulása után.

„Dedikálom pedig a könyvet önmagamnak, újévi jókívánságokkal: még sok sorakozzék e mellé polcomra, testvéri, haveri szeretettel.
Páskándi Géza Páskándi Gézának”
Bukarest, 1966. jan. 10-én

„Nem színpadi szerző, elsősorban író vagyok, aki azért ír néha drámát, mert hallgat az anyag sugallatára, s hagyja hogy anyaga is alakítsa őt. Nem könyvdramáknak szántam ezeket a darabokat, de azt is tudom: addig minden csak könyvdramá, amíg meg nem leli színházát, színészeit, rendezőjét. Annyiban mégis könyvdramát írtam, hogy jó olvasmányoknak szerettem volna tudni ezt a néha mulatságos, olykor szorongató betű-világot.”
(Az eb olykor emeli a lábát, 1970)

„Számunkra az, hogy a színház templom, réges-rég nem holmi metafora, hanem nyers történelmi tény, igazság, amellyel számolnunk muszáj.

Hiszen, ha üldözik az anyanyelvi szót és kultúrát, ha tilos az utcán, tilos a hivatalban, tilos a táblákon, feliratokon, szülőnk és szülőltünk: a Nyelv számára mi marad hát?

Csupán a Szószék és a Színpad.”
(1989. Kalauz nélkül)

„Tekints a végtelen csillagos mezőre, a Határtalanba. Kérdezd meg: ha Isten jó, márpedig jó, miért ne akart volna szép és emberlényegű lényt s főképp Életet teremteni a Világmindenség sok más pontjára is. Miért ne lehetett volna egyidejű teremtés több helyen a Világgyetemnek? Vagy tán az Isten a Földünk Szobrászműhelyéből szórta, küldte szét alkotásait az Univerzum más tájaira? Hiszen akármelyiket megtehetette Ő. Hát kutasd kezényomát s müljék el szorongásod, hogy tán nem léteznék Isten, a Mindenség Ura.”

Prológus

„Amikor kis házaadt körös-körül belepi a hó... Amikor nyavalyák törnek rád gyűrűben, vénülés csahos évei... Köhögtetők... Amikor magányod olyan lesz, mint egy cella... Szerzetesé s rabé: kolostori és tömlöci... Akkor üj le és írj. Akkor. Éppen akkor. Ott és akkor éppen.”
(Budapest, 1991. dec. részlet)

Szimbiózisban a történelemmel

A történelmi nevekkel. Kéz a kézben eseményekkel is. 1933-ban születtem a Versailles-ban Romániához csatolt részek egyikében (Szatmárhegy, Szatmárnémeti mellett). Épp amikor Hitler Adolf uralomra jutott.

1940-ben voltam első elemista, amikor már kitört a háború, és megtörtént a bécsi döntés, mely után bizonyos partiumi, erdélyi részek már nem osztrák-magyar, de a magyar államiságba kerültek ismét. Vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzása alatt.

1944-45-ben, a háború végén írtak be a középiskolába. 1949-ben ifjú újságíróként utaztam Bukarestbe. Az Ifjúmunkás című laphoz kerültem épp amaz időpontban, amikor Joszif Visszarionovics Sztálin (Dzsugasvili) hetvenedik születésnapját ünnepelte ország és világ. (Tizenhat évesen – ezt régebb sokszor leírtam – idős és meglelt költők kórusában őt én magam is megverseltem.) Amikor pedig sokunk legnagyobb megdöbbenésére még a „Generalisszimusz” is meghalt, 1953-ban Kolozsvárra, a Bolyai bölcsészkarának magyar nyelv és irodalom szakára mentem. Innen – főként a hiányzások okából – kis időre átrándultam a jogfakultásra is.

Az 1956-os diákmozgalmakban betöltött epizód szerepem és néhány versem, cikkem miatt 1957 tavaszán letartóztattak, majd hat év börtönre ítélték. (Ezek az írások már nem voltak „osztályharcosak”, mint mondjuk a főképp 49-50-ben fogalmazódók, de hát ezekről is szoltam már jóval régebben.)

A levert magyar forradalmi szabadságharc megtorlásainak idejét némileg biztosságban, a kolozsvári, a szamosújvári börtönökben és kényszer-munkán, a Duna-deltában éltem át. A nemzetközi enyhülés és országos ünnepek évében, 1963-ban szabadultam.

1965-ben meghalt a román kommunista párt főtákará, Gheorghiu-Dej. Nemsokára megkaptam írói közlésgogmat eladdig raktári munkásként dolgoztam, majd bibliográfusként, egy bukaresti könyvtérjesztónél.) Első – talán részint önvédelmi – házasságom is erre az időre esik. Egy – bakfiskortól Bukarestben élő – krajovai születésű, pravoszláv vallású, mutatós elvált asszonyt vettem feleségül, aki tehetséges műfordító (és költő meg táncdalszöveg-író) volt.

Jelenlegi házasságom – az evangélikus vallású – Anikóval (Sebők) immáron régi szerelemből fogant, ahogy Ágnes leányom is, akit reformátusnak kereszteltek (Kolozsvár, 1972).

1974-ben (páriuszom miatt) kétszeri kísérletre végre áttelepülhettem (repatriálhattam) Magyarországra. Ott ebben a régi barátaim (Majtényi Erik, Földes László) s egy-két jó emberem, itt Illýs Gyula és szűkebb köre meg egy hithű katolikus leány önzetlen segítségé egyengette utamat. Ugyanígy nejemet, Anikót is – alaki házassággal – egy jószívű barátom segítette át. Igyekeztem lojális lenni a befogadó államhoz, bárkihez, aki hónom alá nyúlt, hiszen akárhogy is, de felvállalták hallgatolagos, ám nyilvánvaló politikai menekült mivoltomat. (Magyar üldözött magyart a szomszédokkal szemben megövi, itt ilyen addig még nemigen volt.) Sok derék magyar emberrel volt alkalmam találkozni (a párttagok, sőt vezető párttagok közül is). Azóta Budapesten élek.

Minden díj, kitüntetés, amit ott és itt kaptam, tulajdonképpen jólesett, és nincs okom, hogy ne legyek rá büszke. Ott: az írószövetségtől elnyert vagy a magyar kritikusoktól kapott Pezsgő-díj. Itt: József Attila, Magyar Művészetért, Kortárs. Mégis van két legbecesebb a becsesek között: az 56-os Emlékérem és a Kossuth-díj.

Nagy megtiszteltetés volt számomra, hogy a Magyar Művészeti Akadémia tagjaul, sőt alapító (majd elnökségi) tagjaul meghívtak s választottak. Ide tartozik az is, hogy csupa jó helyen dolgozhattam. Kortárs szerkesztősége, Nemzeti Színház... Szűkebb pátriában pedig az Utunkhoz fűzőtt bensőséges viszony. Sok kiváló ember társasága vett tehát körül. Erdélyben, Bukarestben, pompás tanáraitam is beleértve persze...

Ám azt sem hallgathatom el, hogy –töményen s hosszú ideig – sem azelőtt, sem azután ennyi „elit-ember” nem volt társaságomban, mint épp börtöneim hat éve alatt.

Az igazi, teljes szabadság első négy esztendeje (1990-94) volt a legboldogabb eseménysor eddigi életemben. Leszámítva – nyilván – gyermekkorom egy-egy időszakát.

Azért mondom, hogy teljes szabadság, mert részleges szabadságélményben már volt részem azelőtt is. Főként választott irodalmi tárgyaim, műformáim és stílusom jóvoltából. Vagyis a magamnak teremtett szabadság főforrás volt, amit nem a jelen világ kínált, hanem jórészt öröklöttségem (...)

Budapest, 1994. máj. 15.-jún.29.
Közölve: Curriculum Vitae (Bp.)
Kortárs Kk. 1995.

Ízes ízek

január

„Pörgött” káposzta

Hozzávalók: 1 kg savanyú káposzta, 1/2 kg sertéshús (legjobb az álla), - lehet éppen füstölt hús is, a lényeg, hogy legyen rajta kővére is. Hús híján kakastaréjra vágott szalonaszeleteket (30 dkg ebből elég) is felhasználhatunk, 1/2 liter víz.

A zsírral vékonyan megkent tepsibe kör alakban elhelyezzük a kimosott káposztát. Középre tesszük a késsel bevagdostott húst. Ha szalonaszeleteket használunk, akkor azokat az elegyengetett káposzta tetején helyezzük el.

Vizet öntünk alá és forró sütőben (jobb, ha kemencében) megsütjük.

***

Az idén olyan recepteket küldenék, amelyek nem sajátok, de jók. Hódmezővásárhely környéki un. paraszti ételek receptjei ezek, Herczeg Mihály gyűjtésében.

Seidl Ambrus

PONT
ELELMISZER

Sarokház Csemege
Ct. Tímár Vince

Gyomaendrőd, Blaha u.27. Tel.:386-691.

Minden kedves vásárlónak eredményekben gazdag,
boldog új esztendőt kívánok.

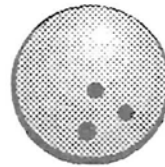
Továbbra is várom vásárlóimat, gazdag
áruválasztékkal.

**Februárban farsangi ajándék, meglepetés,
nyeremény sorsolás lesz!**

Nyitvatartás: hétköznap 6-tól 18-ig, szombaton 6-12-ig,
vasárnap 7-től 10 óráig.

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes
környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak,
díszbédél összekötött értekezletek, kon-
ferenciák, találkozók rendezése mérsékelt
árakon lehetséges 160 fő befogadásáig. Az
étterem speciális kivánság szerinti menü
elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhet-
ő óránként 1.500-forintért.

Telefon: (66) 282-048, (20) 9520-243

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, záruk, lakatok

Fürdőkáádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

✉ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydarú, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**BO-TI
BT**

**Mezőgazdasági, Műszaki
és Szolgáltató Betéti Társa-
ság,** Hunya, (Rákóczi u.
55-57.) mezőgazdasági üze-
mek, kistermelők részére
komplett mezőgazdasági szol-
galtatást vállal.

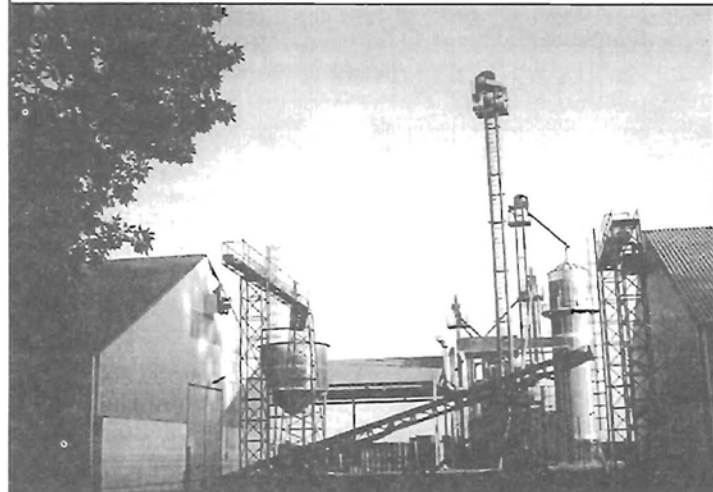
Biztosítja a termeléshez
szükséges műtrágyát, vető-

magot és vegyszert.

Vállalja a megtermelt növény tisztítását, szárítását, tá-
rolását, értékesítését.

Érdeklődni lehet: 66/389-689 Tel/Fax, továbbá
66/532-610 sz és 66/532-611. sz. telefonokon.

E-mail: <boti.bt@bekesnet.hu>, <boti.bt@mailbox.hu>

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

*„Nem múlnak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Gyűlés Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

Cs. SZABÓ IMRÉNÉ Simon Ida, aki a Hámán Kató utcában lakott, december 15-én 86 éves korában váratlanul befejezte földi pályáját. Gyászolják: családja

FARKAS MÁTÉNÉ Szujó Magdolna, aki a Dózsa György utcában élt november 27-én rövid súlyos betegség után 80 éves korában visszaadta lelkét Teremtő Urának és az Örökkévalóság Honába költözött. Gyászolják: családja

FEKÉCS JÁNOS, aki az Endrödi utcában élt, december 9-én, 82 éves korában hosszan tartó súlyos betegség után befejezte földi pályáját. Gyászolják: özvegye, lányai és azok családja.

KURUCZ LÁSZLÓ, aki a Sugár u 124-ben élt, december 20-án 50 éves korában hosszú betegség után az örökkévalóság honába költözött. Gyászolja: édesanyja, öccse és családja, és a rokonok.

NÉMETH PÁLNÉ Tóth Julianna volt gyomaendrödi lakos december 13-án, 86 éves korában elment az élők sorából. Gyászolja: leánya és családja

PAP LAJOS aki a Kossuth utcában élt, december 4-én 68 éves korában hosszú betegség után befejezte földi életét. Gyászolja : a családja

Özv. SOLYMOSI FERECNÉ Kéri Róza, aki a Bajcsy Zsilinszky utcában lakott november 26-án 81 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolja: a családja

TÍMÁR ZOLTÁN BÉLÁNÉ, aki a Seilyem u 106-ban élt, november 28-án 39 éves korában 10 hónapi szenvedés után visszaadta lelkét Teremtő Urának, és elköltözött az élők sorából.

Gyászolja: férje, gyermekei, testvérei és az egész rokonság.

Köszönet nyilvánítás

A gyászoló család hálával és tisztelettel köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik Farkas Máténé temetésén ott voltak, elki-sérték utolsó útjára és részvétükkel a gyászukban osztoztak.

Gyászoló családja

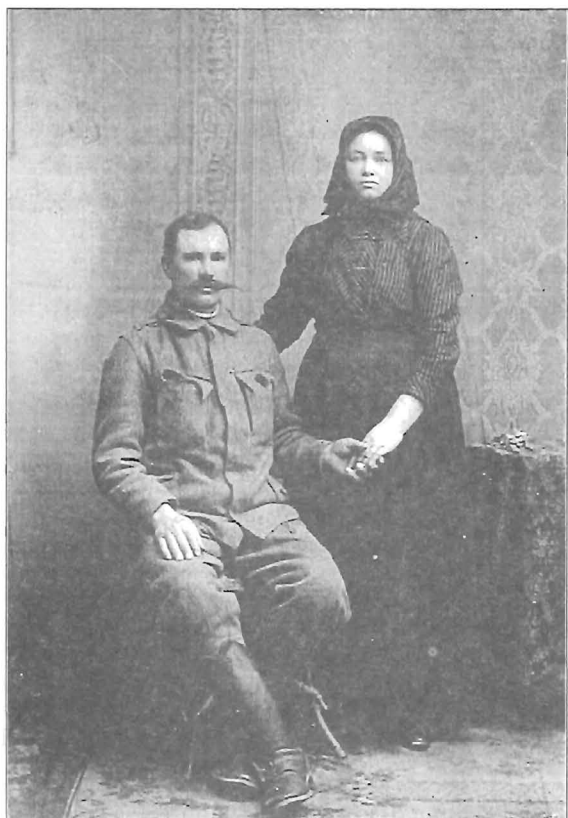
Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

Az endrödi katolikus temetők takarítását, karbantartását támogathatjuk adományok felajánlásával:

Készpénzbefizetés az endrödi plébánián hivatali időben (munkanapokon 8-12), vagy az Endrödi Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány számlájára befizetéssel vagy átutalással. Számlaszámunk: 53200015-10003231 Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet.

Az endrödi templomban, a katolikus szertartás szerint eltemetett halottakról 40 évre visszamenőleg, név szerint megemlékezünk halálózási évfordulójuk napján.

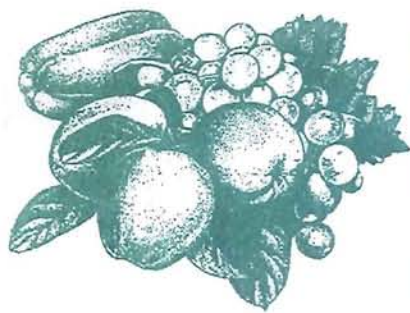
Szép és üdvös lenne, ha a gyászoló család, egy éven belül havonta, egy éven túl évente szentmisét ajánlana fel elhunyt szeretteikért.

Fényképalbum

Bal oldali kép: Iványi Lajos és K. Timár Erzsébet, az I. világháború idején
alsó kép: Décsi paskomi iskola, Klinghamer László és tanítványai (1948-52)

Kert- barátok- nak

Gyümölcsstermesztés kialakulása hazánkban - III. rész

Országunkban a gyümölcsstermesztés meghonosodásával, szakirányú továbbfejlődésével megkezdődött a jellegzetes gyümölcsstermesztő tájak kialakulása is. Ehhez a természetes tényezők is hozzájárultak. Így elsősorban az éghajlat, széljárás, csapadékeloszlás, valamint a talajviszonyok. A tájtermelés kialakulásával egyes gyümölcsfélék termelése a vidék jellegzetes kultúrájává fejlődött ki.

Gyümölcsstermesztő tájaink:

Sárgabarack: Kiskunság (Kecskemét és környéke), Fejér megye nyugati része.

Téli alma: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, és a dél-dunántúli megyék.

Szilva: Békés, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye. (Szarvason ősszel megrendezik a „Szilva Napokat, melynek keretében Szilvalekvár Főzési versenyre is sor kerül.

Bogyós gyümölcsök: (málna, szamóca, ribizke, köszméte), Dunazug, Dunakanyar.

Őszibarack: Buda déli része és Szeged környéke

Mandula: Balaton északi része

Körte: Kiskunság déli része, és Szeged környéke.

Cseresznye, meggy: Cserhát, Bükk, Mátra vidéke.

Dió, szelíd gesztenye: Dunántúl délnyugati tájai.

Városunk területén a hatvanas években a szőlő, és őszibarack kultúra széles körben elterjedt. Az őszibarack termesztése alábbhagyott, visszahúzódóban van. Ennek első sorban az az oka, hogy a nagy mag (húsos részen belül) kifejlődéséhez sok mészsó (kalciumra) van szüksége a növénynek. Mivel nálunk a talaj viszonylag kevés mészt tartalmaz, ennek eredményeként az őszibarackfa el kezd mézgásodni, majd a katlan alakú fa oldalágai fokozatosan elhalnak. Vidékünkön a gyümölcsfa rövidéletű, ezért ma már kevés helyen látni őszibarackfákat. Igen szép, szabályosan metszett fái voltak Varga Bélának, (aki iskolaigazgató volt) a termésből még a piacra is jutott eladásra.

Kertjeink az utóbbi évtizedekben mind szakmailag, mind esztétikailag sokat fejlődtek. E fejlődés eredményeként 3 típusú kertetek láthatunk:

1.) hétvégi, (hobby) kert, melyekben csak annyi gyümölcsöt, zöldségféléket termelnek, amennyire a családnak szüksége van. Ezen kertek művelésénél az elsődleges cél a kikapcsolódás, feltöltődés, ha van rá lehetőség, horgászás és az egészséges életéhez szükséges testmozgás. Példaként lehet említeni többek közt a Temlom-zug kertjeit, ahol a szabályosan nevelt gyümölcsfák,

NOVEMBER 23-TÓL DECEMBER 10-IG Gyoma
BELTERÜLETÉN 8,4 MM CSAPADÉK HULLOTT. A FAGY
BEÁLLTÁVAL A MÉRÉST TAVASZIG SZÜNETELTETJÜK.

(alma, körte, barack, naspolya), mellett látható a kiépített szalonna és hús sütő, amelyet kényelmes kis ülőhelyek vesznek körül. A környezetet díszcserjék teszik varázslatosá. A többnyire jellegzetes, igényesen megépített hétvégi házak általában a Körös holtága felé néznek.

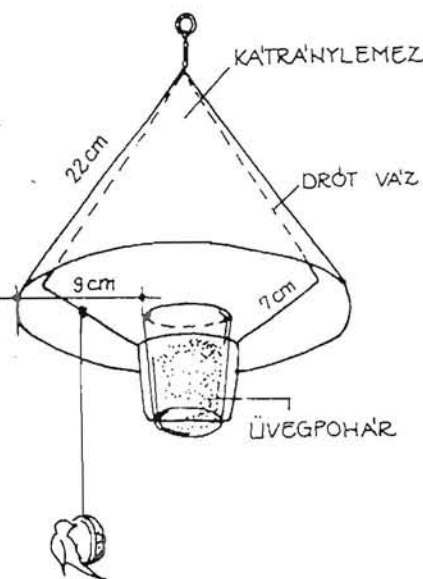
2.) hétvégi telek, haszonkert, melyben gyümölcs, zöldségáru termelés folyik, amelyből piacra is kerül eladásra. Többen a holtágak zugaiban öntözéses zöldségtermeléssel is foglalkoznak. A csonthéjas és almatermesű gyümölcsfák mellett a háztartásban használatos szinte minden zöldség félére így kerül a piacokra. Mind a gyümölcs, mind a zöldségtermelés kultúra ápolott, gondozott, a kártevők ellen rendszeresen szakszerűen védett földeken folyik, nagy gondot fordítanak a talaj tápanyag utánpótlására (istálló trágya és műtrágya) is.

3.) kertes családi házak, amelyek elsősorban faluhelyen és vidéken terjedhettek el. Így városunkban is meg lehet csodálni a pázsitfűves, díszcserjékkel, díszfákkal virágokkal telepitett udvarokat, kerteteket. Így kerül az élő növény, a természet alkotóeleme emberközelbe, amelyre minden élőlénynek egyaránt szüksége van. Ehhez az emberbarát környezethez elengedhetetlenül hozzá tartozik a madárvilág. Különösen a téli időszakban szorulnak az emberek segítségére. Faodúk, madáretetők kertben való kihelyezésével, a madarak rendszeres etetésével át segíthetjük őket a téli nehéz időkön, amikor nem tudnak önerőből elég táplálékhoz jutni. Az énekesmadarak meghálálják a téli gondoskodást, mert tavasztól ősziig ingyen munkásként pusztítják a fák, bokrok, gyümölcsök kártevőit.

Az ápolott, gondozott kertek az embernek testi, lelki felüdülést nyújtanak, amelyre oly nagy szükség van ebben a rohanó, elemberteletedett világban.

Hunya Alajos

SÜVEG-ETETŐ

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

téli ajánlataim:

- hólápátok
- viaszos vászon, asztalterítők
- zománcozott tűzhely, kályhacsövek
- kéziszerszámok, szegek, csavarok
- cirokseprű
- főlíák, takaróponyvák, műanyagáruk
- gumicsizmák, védőkesztyűk
- kutyá-, macska-, madárelledel
- barkácsszerszámok
- műanyag kukák (-110 | 5990,-)
- drótkerítések, létrák
- fürdőszoba vízfűgöny
- üst, üstház
- favédő rács (nyulak ellen)

Boldog új évet kíván:

FARKAS MÁTÉ

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Főszerkesztő: Császárné Gyuricza Éva
Szerkesztőség címe: 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-30)2973-571 E-mail: cjivi2218@mail.datanet.hu *

Szerkesztők: Cs. Szabó István, Hunya Alajos, Iványi László, Márton Gábor, Polányi Éva,

Szonda István, Várfi Péter * Felelős kiadó: Vaszkó András *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: (70) 566-39-88

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu